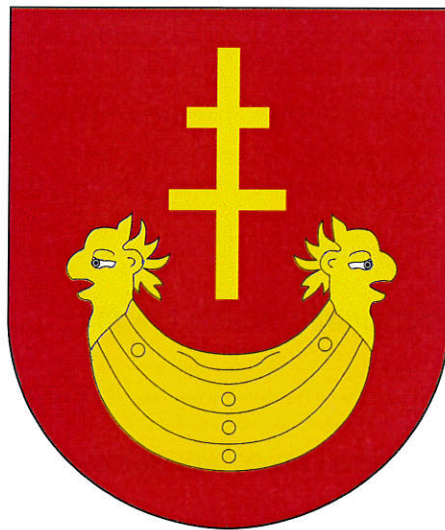

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieliny na lata 2022 – 2027

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
FORMALNE I MERYTORYCZNE PODSTAWY STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	4
Podstawa prawna Strategii	4
Dokumenty krajowe.....	4
Dokumenty regionalne i lokalne	4
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	5
Charakterystyka Gminy	5
Położenie	5
Demografia	7
Oświata	10
Kultura i sport.....	13
Współpraca z organizacjami pozarządowymi	15
Pomoc społeczna.....	17
Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe.....	18
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	20
Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS	21
Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	23
Bezradność opiekuńczo- wychowawcza; potrzeba ochrony macierzyństwa ..	24
Ubóstwo	29
Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność	31
Bezrobocie	35
Uzależnienia.....	37
Przemoc w rodzinie	43

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Bieliny	46
Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Bieliny w opinii dorosłych mieszkańców	46
Opinie mieszkańców Gminy Bieliny w związku z pandemią COVID-19	49
Badania sprzedawców napojów alkoholowych	50
Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Bieliny	51
Podsumowanie części diagnostycznej	51
Podsumowanie badań ankietowych	51
Analiza SWOT	55
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BIELINY NA LATA 2022 – 2027	60
Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	60
Realizacja strategii	63
Cele i kierunki działań	63
Monitoring i ewaluacja.....	75
Źródła finansowania	77

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczyniać się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - ✓ celów strategicznych projektowanych zmian,
 - ✓ kierunków niezbędnych działań,
 - ✓ sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

- ✓ wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla Gminy Bieliny na lata 2022 - 2027.

FORMALNE I MERYTORYCZNE PODSTAWY STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek. Poza tym, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieliny na lata 2022 – 2027 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieliny na lata 2022 - 2027 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- ✓ Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu,
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieliny na lata 2022 - 2027 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi:

- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021- 2030;

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kieleckiego;
- Strategia Rozwoju Gminy Bieliny na lata 2021-2030.

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

Charakterystyka Gminy

Położenie

Gmina Bieliny to gmina wiejska w województwie świętokrzyskim, w powiecie kieleckim. Gmina Bieliny położona jest w masywie Gór Świętokrzyskich, przez co ze względu na unikatowe walory przyrodniczo-krajobrazowe – całość obszaru objęta jest różnymi formami ochrony przyrody. Ponad 62% powierzchni gminy znajduje się w Świętokrzyskim Parku Narodowym lub jego otulinie, przy czym północny teren włączony jest także do obszaru „Łysogóry” sieci Natura 2000. Otulina Świętokrzyskiego Parku Narodowego to obszar Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Lasy znajdujące we wschodniej części gminy wliczane są do obszaru „Ostoja Jeleniowska”, zaś kompleksy leśne na południu: do obszaru „Lasy Cisowsko- Orłowińskie”. Pozostałą część terenu obejmuje Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy wraz z otuliną. Ponadto, przy południowej granicy gminy ulokowany jest ścisły rezerwat przyrody „Zamczysko”, którego powierzchnia wynosi 14,4ha. Przedmiotem jego ochrony są fragmenty pierwotnego lasu mieszanego bukowego.

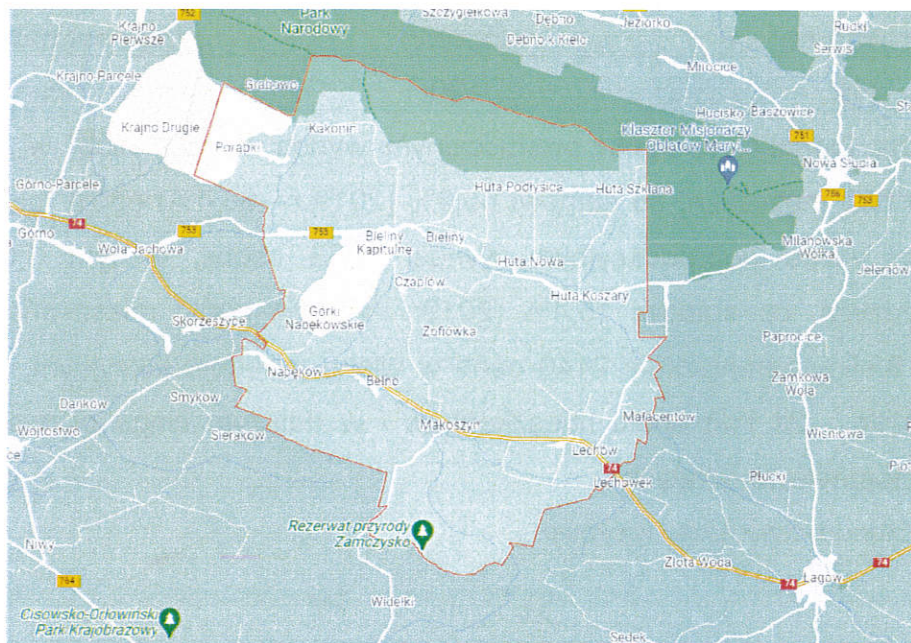
Ograniczenia związane z regulacjami wynikającymi z ochrony środowiska determinują w znacznej mierze uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości zakazując niektórych form działalności. Na tle województwa obszar Gminy Bieliny wyróżnia się szczególnymi walorami krajobrazowymi i kulturowymi, co ma wpływ na dużą atrakcyjność gminy pod względem turystyczno- rekreacyjnym.

Gmina Bieliny zajmuje obszar 88,8 km² co stanowi 0,95% powierzchni województwa i ok. 4% powierzchni powiatu kieleckiego. Powierzchnia lasów na terenie gminy Bieliny wynosi 2 657,86 ha, co daje lesistość na poziomie 31 %. Wskaźnik lesistości dla Gminy Bieliny jest zatem minimalnie większy niż średnia krajowa, która wynosi 30,0 %.

Administracyjnie Gmina Bieliny należy do powiatu kieleckiego, granicząc z następującymi gminami:

- od północy z gminą Bodzentyn;
- od wschodu z gminą Nowa Słupia;
- od zachodu z gminą Górnó;
- od południa z gminami Łągów i Daleszyce.

Rysunek 1. Mapa Gminy Bieliny.

Gmina Bieliny podzielona jest na 15 sołectw: Bieliny Kapitulne, Bieliny Poduchowne, Belno, Czaplów- Zofiówka, Górki Napękowski, Huta Nowa, Huta Podłysica, Huta Stara, Huta Koszary, Huta Szklana, Kakonin, Lechów, Makoszyn, Napęków, Porąbki.

Dostępność komunikacyjna Gminy Bieliny zapewniona jest poprzez przebiegające w kierunku wschód – zachód drogi:

- ✓ droga krajowa nr 74;
- ✓ droga wojewódzka nr 753 (Wola Jachowa – Nowa Słupia).

Sieć komunikacyjną uzupełniają drogi powiatowe oraz drogi gminne².

Demografia

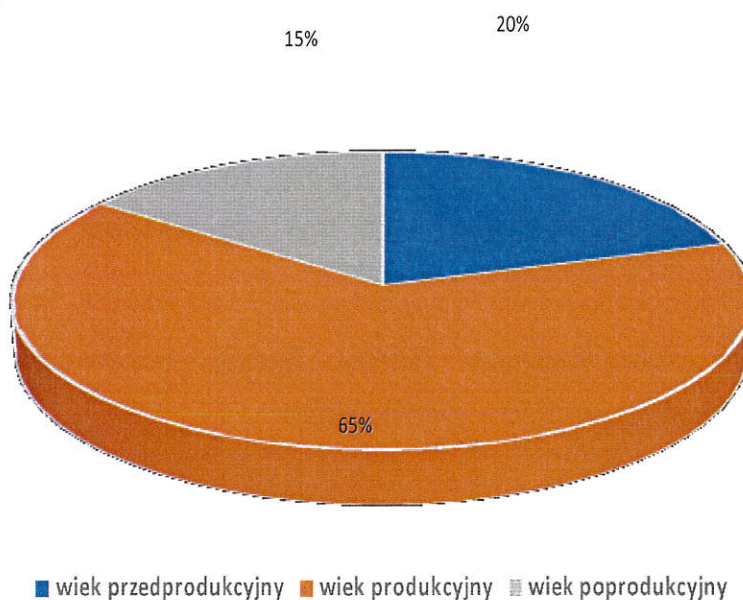
Według stanu na 31 grudnia 2020 roku w Gminie Bieliny zamieszkiwało **10 277 osób** z czego **5 171 stanowiły kobiety (50,32%), a 5 106 mężczyźni (49,68%)**. Gmina Bieliny w 2020 r. odnotowała ujemny przyrost naturalny – liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń (-8). W poprzednich latach występował dodatni przyrost naturalny (2019r. +14 i 2018r. +32)³.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Bieliny- 2020 rok.

Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
112	120	-8

Liczba ludności w wieku produkcyjnym wynosi 6 766 osób, w tym 3 163 kobiety i 3 603 mężczyzn, co stanowi 65,8% (2019 r.- 66,4%) ogółu mieszkańców. Ludność w wieku poprodukcyjnym wynosi 1583 osoby, w tym 1 071 kobiet i 512 mężczyzn, co stanowi 15,4% (2019r. -15,1%) ogółu mieszkańców gminy. W gminie Bieliny zamieszkuje 2140 osób w wieku przedprodukcyjnym, co stanowi 20,8% (2019r. - 21,1%) ogółu mieszkańców i w dalszym ciągu pozwala zaliczyć gminę do stosunkowo młodych⁴.

Wykres 1. Ekonomiczne grupy wiekowe.

³ Raport o stanie Gminy..., s. 5.

⁴ Tamże.

Ze względu na korzystne warunki bytowe oraz stosunkowo młode społeczeństwo liczba mieszkańców gminy utrzymuje się na stabilnym poziomie pomimo zmniejszenia się liczby ludności 2020 roku. Na stabilną liczbę mieszkańców wpływ ma atrakcyjność gminy, jako miejsca zamieszkania, wciąż podnoszona dzięki podejmowanym działaniom i inwestycjom infrastrukturalnym.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku wskazuje, że pod względem demograficznym gmina Bieliny należy do jednostek o stosunkowo korzystnej sytuacji. Mimo wszystko, mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilaty osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934-1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych⁵.

Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym.

Jedną z najważniejszych potrzeb społecznych jest mieszkanie i związana z tym kwestia dostępności mieszkaniowej, w szczególności dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W tym zakresie ogromną rolę odgrywa samorząd i jego polityka mieszkaniowa. Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej.

⁵ Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy na lata 2014-2050*, Warszawa 2014.

Zasób mieszkaniowy Gminy Bieliny tworzą lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących w całości własność Gminy. W skład zasobu mieszkaniowego według stanu na dzień 30.06.2019 r. wchodzi 17 lokali o łącznej powierzchni 784,68 m² zlokalizowanych w 6 budynkach. Wszystkie budynki podłączone są do zbiorczej sieci wodociągowej. Do zbiorczej sieci kanalizacyjnej podłączone są 3 budynki, 1 do lokalnej oczyszczalni ścieków (przy szkole w Lechowiu oczyszczalnia ekologiczna) a 2 do lokalnych zbiorników bezodpływowych (przy szkole w Makoszynie i Belnie).

Wielkość potrzeb mieszkaniowych wyznaczają ustawowe obowiązki Gminy oraz liczba złożonych wniosków o przydział mieszkania z zasobu mieszkaniowego. Zgodnie z danymi na dzień 30.06.2019 r. liczba złożonych wniosków o przydział/najem lokalu z zasobu mieszkaniowego wynosiła 10, w tym jeden z orzeczenia sądu z prawem do najmu socjalnego lokalu⁶.

Na terenie gminy Bieliny działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który posiada dwa ośrodki zdrowia w zlokalizowane w Bielinach i Makoszynie. W ośrodku zdrowia w Bielinach zatrudnionych jest: czterech lekarzy w tym - jeden lekarz medycyny ogólnej, jeden lekarz pediatra specjalista z dziedziny medycyny rodzinnej, jeden lekarz specjalista chorób wewnętrznych oraz lekarz chirurg - stomatolog, ponadto zatrudnionych jest tu również pięć pielęgniarek dyplomowanych.

Pandemia COVID- 19 znacząco wpłynęła na zmianę funkcjonowania całego świata –można przypuszczać, że skutki makrospołeczne i makroekonomiczne w poszczególnych regionach świata są podobne, różnią się jednak natężeniem i sposobami radzenia sobie z nimi. Jak wynika z Raportu „Polskie miasta w czasach pandemii” Polskiego Instytutu Ekonomicznego⁷, pandemia uderzyła w warunki życia mieszkańców w miastach, najbardziej zaś w służbę zdrowia, gdyż to na niej spoczęła główna walka o zdrowie i życie mieszkańców. Zaburzyła też dotychczasowe funkcjonowanie placówek edukacyjnych i zdecydowanie pogorszyła sytuację bytową mieszkańców. Jedyne warunki życia – który uległ poprawie – to bezpieczeństwo sanitarne. W związku z lockdownem gospodarczym, który został

6 Uchwała XVII/132/20 Rady Gminy Bieliny z dnia 25 lutego 2020 r. w sprawie Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Bieliny na lata 2020- 2025, s. 3-4.

7 Polski Instytut Ekonomiczny, *Polskie miasta w czasach pandemii*, Warszawa 2020.

ogłoszony nie tylko w Polsce (strategię zamrożenia gospodarki zastosowały też inne kraje), niepewne stały się źródła utrzymania. Niektórzy utracili pracę, co przełożyło się na pogorszenie sytuacji materialnej rodzin. Chociaż trudno jednoznacznie przewidzieć długofalowe skutki pandemii w odniesieniu do warunków życia mieszkańców, to ponad 40% ich przedstawicieli ocenia, że w związku z pandemią COVID-19 sytuacja bytowa mieszkańców pogorszyła się, chociaż aż 39% uważa, że się nie zmieniła. Podobne nastroje odzwierciedlone zostały w badaniu Związku Banków Polskich przeprowadzonym w listopadzie 2020 r., z którego wynika, że aż 40% Polaków zauważa pogorszenie swojej sytuacji finansowej w ostatnich trzech miesiącach, natomiast nieco ponad połowa badanych nie odnotowała znaczących zmian.

Samorząd Gminy Bieliny od początku pandemii, prowadzi nieprzerwanie na terenie Gminy Bieliny działania związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się i zwalczaniem koronawirusa SARS-CoV-2, a także działania profilaktyczne, mające na celu podniesienie poziomu świadomości wśród mieszkańców i pracowników Urzędu Gminy dot. zagrożenia epidemiologicznego COVID-19.

Oświata

Gmina Bieliny obowiązek w zakresie edukacji publicznej realizuje poprzez sieć utworzonych i utrzymywanych szkół, w skład, której wchodzi:

- ✓ Szkoła Podstawowa w Bielinach;
- ✓ Szkoła Podstawowa w Belnie;
- ✓ Szkoła Podstawowa w Hucie Nowej;
- ✓ Szkoła Podstawowa w Hucie Podłysicy;
- ✓ Szkoła Podstawowa w Hucie Starej;
- ✓ Szkoła Podstawowa w Lechowiu;
- ✓ Szkoła Podstawowa w Makoszynie;
- ✓ Szkoła Podstawowa w Porąbkach.

Funkcjonująca sieć szkół w pełni zabezpiecza potrzeby w tym zakresie. Wszystkie szkoły podstawowe w swojej strukturze organizacyjnej obejmują klasy I - VIII. W każdej ze szkół podstawowych funkcjonuje oddział przedszkolny dla dzieci

realizujących obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne i dzieci młodszych, jeżeli są wolne miejsca.

Wychowanie przedszkolne dla dzieci młodszych w wieku 3-5 lat realizowane jest w Punktach Przedszkolnych utworzonych we wszystkich szkołach na terenie gminy Bieliny. W Punkcie Przedszkolnym przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Bielinach funkcjonują 4 oddziały przedszkolne, w tym dwa oddziały 5-cio godzinne oraz dwa oddziały 10-cio godzinne w pozostałych punktach przedszkolnych oddziały przedszkolne pracują w wymiarze 5 godzin dziennie.

W Zespole Placówek Oświatowych w Hucie Starej działa Szkolne Schronisko Młodzieżowe.

We wszystkich placówkach oświatowych w roku szkolnym 2019/20 kształceniem i opieką objętych było 1221 uczniów i wychowanków w tym:

- ✓ z usług punktów przedszkolnych korzystało 223 dzieci i było to więcej o 15 dzieci niż w roku poprzednim,
- ✓ w klasach przedszkolnych (kl. „0”) obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego spełniało 113 dzieci a łącznie z wychowania przedszkolnego korzystało 146 dzieci w wieku 6 i 5 lat w stosunku do roku poprzedniego było mniej o 3 dzieci,
- ✓ w szkołach podstawowych uczyło się łącznie 852 uczniów w 66 oddziałach (w czterech szkołach kształcenie odbywało się w klasach łączonych 0-I; II-III; IV-V i VI-VII na części przedmiotów). Liczba uczniów zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 5 uczniów.

Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowo- rekreacyjnych należy uznać za dobry i bardzo dobry. Jest to wynikiem konsekwentnie realizowanych działań władz Gminy Bieliny i dyrektorów szkół w zakresie poprawy infrastruktury oświatowej i unowocześnienia wyposażenia szkół w pomoce naukowe i sprzęt multimedialny. Każdego roku wzbogacane jest wyposażenie szkół w sprzęt i nowoczesne pomoce naukowe z własnych środków, ale przede wszystkim ze środków pozyskanych z różnego rodzaju programów i projektów na realizację różnego rodzaju przedsięwzięć edukacyjnych, doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt sportowy oraz na uatrakcyjnienie spędzania czasu wolnego uczniów po zajęciach szkolnych a także na szkolenia

nauczycieli. Stan wyposażenia w urządzenia specjalistyczne w szkołach należy uznać za dobry i bardzo dobry. Wszystkie szkoły posiadają: tablice interaktywne, sprzęt nagłaśniający, projektory, rzutniki multimedialne, telewizory, magnetofony, kserokopiarki i drukarki, w 5 szkołach kamery video.

W szkołach realizowane były różnorodne działania edukacyjno-wychowawcze, profilaktyczne i prozdrowotne w formie projektów, warsztatów i akcji m.in.:

- ✓ Zachowaj Trzeźwy Umysł – program miał celu kompleksowe wspieranie uczniów w rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem dbania o własne zdrowie, higienę, sferę emocjonalną oraz relacje z innymi. Elementy programu prowadzone były także z rodzicami podczas zebrań. Były one kompatybilne z zajęciami prowadzonymi dla uczniów.
- ✓ Program Edukacji Ekologicznej dla Gminy Bieliny na 2020 r. – są to coroczne programy edukacyjne podnoszące poziom świadomości ekologicznej wśród młodzieży, odbywa się to w postaci konkursów plastycznych, zbiórek.

Uczniowie szkół na terenie Gminy Bieliny aktywnie brali udział w różnego rodzaju akcjach ekologicznych i charytatywnych jako wolontariusze m. in. finale „Orkiestry Świątecznej Pomocy”, w akcji „Sprzątanie Świata”, przedświątecznej zbiórce żywności, zbierali nakrętki.

Uchwałą Nr XXVII/199/16 Rady Gminy Bieliny z dnia 29 listopada 2016 roku został przyjęty Kompleksowy Plan Rozwoju Szkół Gminy Bieliny na lata 2016 – 2023. Plan Rozwoju Szkół jest dokumentem zawierającym założenia do podejmowania przez Gminę Bieliny skoordynowanych działań na poziomie przedszkolnym i podstawowym. Przyjęte w Planie propozycje działań mają przynieść pozytywne zmiany w systemie edukacji, między innymi poprzez wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym pochodzących ze środków unijnych w szczególności z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego. Plan jest podstawą do prowadzenia polityki oświatowej do 2023 roku⁸.

⁸ Raport o stanie Gminy..., s. 43-50.

Kultura i sport

Zadania z zakresu kultury realizowane są przez Centrum Tradycji, Turystyki i Kultury Gór Świętokrzyskich w Bielinach oraz Gminną Bibliotekę Publiczną w Bielinach.

Organizatorem gminnych wydarzeń kulturalno-turystyczno-sportowych na terenie Gminy Bieliny jest instytucja kultury - Centrum Tradycji, Turystyki i Kultury Gór Świętokrzyskich w Bielinach. W 2020 roku CTTiKGŚ skupiało swoją działalność na upowszechnianiu kultury oraz ochrony dziedzictwa narodowego, w tym kultywowaniu i promowaniu tradycji, zwyczajów i obrzędów ludowych regionu Gór Świętokrzyskich.

W obszarze działalności kulturalnej Centrum organizowało wydarzenia kulturalne oraz wspierało działalność kół gospodyń wiejskich, kapel i zespołów ludowych działających na terenie Gminy Bieliny. Centrum prowadziło również działalność obejmującą realizację zadań w zakresie turystyki, kultury fizycznej i sportu, rekreacji, w tym upowszechniania wiedzy i postaw proekologicznych. Wspierało również działalność wielu grup społecznych działających w różnorodnych obszarach aktywności, m.in. działalność Kół Gospodyń Wiejskich, zespołów ludowych i kapel.

Działalność sportowa i rekreacyjna Centrum w roku 2020 skupiała się na organizacji imprez i turniejów sportowych skierowanych do mieszkańców Gminy Bieliny oraz bezpłatnych zajęć rekreacyjno – sportowych na hali sportowej w Bielinach: piłka nożna, siatkówka, aerobik. Centrum było partnerem wydarzenia Górski Maraton Świętokrzyski. W ramach CTTiKGŚ działała szkołka kolarska w Bielinach.

W roku 2020 CTTiKGŚ zarządzało nieruchomościami w Hucie Szklanej: Osadą Średniowieczna, Karczmą – Izba Dobrego Smaku oraz Parkingiem wraz z pasażem handlowym i toaletami. W roku 2020 z kompleksu obiektów CTTiKGŚ w Bielinach: Osada Średniowieczna, Karczma – Izba Dobrego Samku, Parking skorzystało 35 tysięcy osób. Z usług parkingu skorzystało blisko 94 926 osób, którym bezpośrednio została przedstawiona oferta i działalność instytucji oraz zaproszenie do skorzystania z Osady Średniowiecznej i Karczmy. Z oferty Karczmy skorzystało około 14 tysiące osób.

Sztandarowym wydarzeniem jest Dzień Świętokrzyskiej Truskawki, który już od 21 lat cieszy się ogromnym zainteresowaniem zarówno wśród mieszkańców gminy, jak i gości z regionu oraz całego kraju. Mieszkańcy Gminy Bieliny – truskawkowego zagłębia regionu świętokrzyskiego – zapraszają w każdą pierwszą niedzielę czerwca na święto tego smakowitego owocu. Dzień Truskawki to możliwość jego zasmakowania u progu sezonu truskawkowego, zabawa przy różnych stylach muzyki, spotkanie z tradycją i duchem Gór Świętokrzyskich. Od roku 2004 imprezie towarzyszą Mistrzostwa Świata w Szypułkowaniu Truskawek, prawdziwie sportowa rywalizacja, w której do tej pory uczestniczyli zawodnicy z ponad 20 krajów z 4 kontynentów, w tym z Australii, Bułgarii, Francji, Hiszpanii, Iraku, Irlandii, Macedonii, Rumunii, Stanów Zjednoczonych, Syrii, Ukrainy, Wielkiej Brytanii, czy Włoch. Niestety ze względu na ogłoszony na terenie całego kraju stan epidemii w 2020 r. wydarzenie zostało odwołane.

Centrum przygotowuje odbywające się corocznie Dożynki Gminne będące podsumowaniem plonów i zbiorów rolnych. Prócz programu artystycznego na stadionie w Bielinach tego dnia wiele innych atrakcji z wesołym miasteczkiem na czele. Na stoiskach Gminy Bieliny oraz Kół Gospodyń Wiejskich można skosztować specjałów świętokrzyskiej kuchni. Jesienią odbywają się Dni Kultury i Tradycji Gminy Bieliny. Wydarzenie na stałe wpisało się w kalendarz wydarzeń w gminie Bieliny oraz regionie świętokrzyskim i jest podsumowaniem rocznej działalności kulturalnej lokalnych zespołów i artystów ludowych.

Oprócz cyklicznych wydarzeń każdego roku realizowane są inne inicjatywy mające na celu kultywowanie i pielęgnowanie tradycji świętokrzyskiej wsi. Od kilku lat w Osadzie Średniowiecznej w Hucie Szklanej odbywa się także Święto Świętokrzyskiej Zalewajki promujące tę regionalną potrawę wśród odwiedzających Góry Świętokrzyskie turystów – w 2020r. wydarzenie nie odbyło się.

Na terenie Gminy Bieliny corocznie organizowany jest bal karnawałowy dla dzieci z terenu Gminy Bieliny posiadających orzeczenie o niepełnosprawności „Promyk Słońca”. Bal jest skierowany przede wszystkim do dzieci do 16 roku życia, choć chętni powyżej tej granicy wiekowej, dodatkowo posiadający trudną sytuację materialną też są mile widziani. W ostatnich latach bal organizowany jest w czasie karnawału. Bal w 2020 roku odbył się w Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich w Bielinach. Inicjatywa kontynuowana od wielu lat pozytywnie

wpływa na poziom integracji społecznej i akceptacji osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym, wśród dzieci i młodzieży. Przełamuje bariery wstydu i zamknięcia dzieci niepełnosprawnych, zdrowym osobom zaś pozwala zrozumieć i przybliżyć problemy, z jakimi na co dzień borykają się osoby dotknięte chorobą, a które nie istnieją w świadomości osób zdrowych, wpływa pozytywnie na rozwój rodzin⁹.

Na terenie gminy Bieliny działa jedna Gminna Biblioteka Publiczna i jest ona samorządową instytucją kultury, wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez Organizatora. Nadzór nad organizacją Biblioteki sprawuje Wójt Gminy Bieliny. Nadzór merytoryczny sprawuje Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach. Naczelnym zadaniem Gminnej Biblioteki Publicznej w swej codziennej działalności jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów. Biblioteka systematycznie powiększa swoje zbiory poprzez zakup nowych książek. Staramy się uzupełniać księgozbiór według zapotrzebowania pod względem tematycznym, a także według zainteresowań czytelników z uwzględnieniem nowości wydawniczych zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych. Od 2004 r. biblioteka dysponuje 4 stanowiskami komputerowym. Użytkownicy biblioteki mogą korzystać i pozyskiwać wiedzę z Internetu bezpłatnie w godzinach pracy biblioteki.

Biblioteka prowadzi również działalność propagującą książki i czytanie, starając się zachęcić szczególnie najmłodszych do korzystania z biblioteki. Przygotowujemy konkursy czytelnicze ze znajomości bajek, lektur, bohaterów literackich oraz konkursy plastyczne. Odbývają się różnego rodzaju spotkania tematyczne z dziećmi: Mikołajki w bibliotece, Walentynki, Tłusty czwartek, Narodowe czytanie itp.¹⁰

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Program współpracy Gminy Bieliny z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie został przyjęty w dniu 29 października 2019 roku Uchwałą Rady

9 Raport o stanie Gminy Bieliny za 2020 rok.

10 <http://gbp.bieliny.pl/o-nas/> (data dostępu: 05.10.2021).

Gminy Bieliny Nr XII/98/19. Program określa cele, formy, zakres oraz priorytetowe dziedziny współpracy.

Głównym celem współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi jest wzmocnienie lokalnych działań i inicjatyw na rzecz pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy. Realizacja programu przyczynia się do upowszechniania partnerskiego modelu współpracy obywateli z administracją publiczną.

W programie współpracy wyznaczono zadania gminy w 2020 r., obejmujące priorytetowe obszary. Na realizację Programu zaplanowano środki w wysokości 160 000,00 zł. Środki wydatkowane na realizację przez organizację przez organizację zadań na podstawie zawartych umów wyniosły – 80 206,89 zł. Z dofinansowania na realizację zadań skorzystały w 2020 r. tylko 4 organizacje pozarządowe.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi przybrała dwie formy: finansową i pozafinansową. Współpraca finansowa polegała na wsparciu finansowym zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym i podmiotom w ramach otwartego konkursu ofert oraz w trybie pozakonkursowym. Sfera pozafinansowa była w głównej mierze realizowana poprzez stałe kontakty z przedstawicielami organizacji pozarządowych celem wzmocnienia współpracy z administracją publiczną. W 2020 roku ogłoszono 2 otwarte konkursy ofert na powierzanie/ wspieranie wykonywania zadań publicznych w następujących obszarach:

- 1) Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;
- 2) Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.

Sytuacja związana z epidemią COVID -19 spowodowała, że organizacje pozarządowe, z którymi Gmina Bieliny podpisała umowy na realizację zadań nie mogły ich realizować zgodnie z treścią pierwotnie złożonych ofert. W wyniku podpisanych aneksów zostały zaktualizowane harmonogramy i kosztorysy zadań. Zmiany skutkowały obniżeniem kosztów realizacji zadań. Niewykorzystane kwoty zostały zwrócone na konto gminy¹¹.

¹¹ *Raport o stanie Gminy..*, s. 41-42.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

W Gminie Bieliny w zakresie pomocy społecznej działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Bielinach. Ośrodek jest bezpośrednim realizatorem zadań własnych Gminy oraz zadań zleconych gminie przez administrację rządową, określonych w przepisach obowiązującego prawa, w szczególności w ustawie o pomocy społecznej. Dodatkowo zobowiązany jest do realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb Gminy, rządowych programów pomocy społecznej, bądź z porozumień z organami administracji rządowej, lub innych ustaw, w tym w szczególności z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie. OPS realizuje również projekty unijne, które mają na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz pomoc osobom niepełnosprawnym czy niewydolnym wychowawczo w realizowaniu obowiązków rodzicielskich.

Ośrodek Pomocy Społecznej posiada wewnętrzną strukturę organizacyjną, system świadczeń, umożliwiającą sprawną i profesjonalną realizację zadań własnych gminy oraz zleconych w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw.

Działalnością Ośrodka kieruje Kierownik GOPS i jest za nią odpowiedzialny przed organami Gminy Bieliny. Zadania GOPS z zakresu pomocy społecznej realizują pracownicy socjalni. Wymagany ustawą o pomocy społecznej (art.110 ust. 11) wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych tj.1 pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców nie jest spełniony. W 2020 roku GOPS zatrudniał czterech pracowników socjalnych. GOPS realizuje zadania zlecone z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym

do alimentów. Zadania te realizowało 2 pracowników. W Ośrodku jest zatrudniona Główna Księgowa. Realizacją ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz świadczeniami „Dobry start” zajmowało się dwóch pracowników. Usługi opiekuńcze w ramach umowy zlecenia ze środków własnych realizowały trzy osoby, a w ramach programu „Opieka wychowawcza” – edycja 2020 pięć opiekunek w ramach umowy zlecenia. Jedna osoba w ramach umowy zlecenia świadczyła specjalistyczne usługi opiekuńcze u chorego dziecka. Zawodowa kadra posiada wykształcenie wyższe zgodne z ustawowymi wymogami¹².

Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

Zadania wspólne Policji i samorządu terytorialnego przedstawiają się następująco:

- ✓ Zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom (ochrona życia zdrowia i mienia);
- ✓ Zapewnienie porządku publicznego;
- ✓ Realizacja zadań w zakresie obronności;
- ✓ Współdziałanie w zabezpieczeniu szeroko rozumianych zdarzeń kryzysowych.

W realizacji w/w zadań gmina Bieliny współpracuje z Komendą Wojewódzką i Miejską Policji w Kielcach, a w szczególności z funkcjonariuszami Komisariatu Policji w Daleszycach. W roku 2020 współpraca ta w przeważającym zakresie dotyczyła realizacji działań związanych z odbywaniem kwarantanny przez mieszkańców gminy i osoby przebywające na terenie gminy Bieliny, w szczególności pracowników sezonowych z Ukrainy. Programy prewencyjno – profilaktyczne w szkołach funkcjonujących na terenie gminy odbywały się w ograniczonym zakresie.

Rok 2020 był pełnym rokiem funkcjonowania Posterunku Policji w Bielinach po jego przywróceniu po 7 latach. Dzięki temu funkcjonariusze pełniący służbę mogli efektywnie i sprawnie podejmować oraz realizować działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców gminy. W celu poprawy możliwości operacyjnych i patrolowych policjantów, a tym samym poziomu bezpieczeństwa

¹² Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielinach za 2020 rok.

w roku 2020 gmina Bieliny pokrywała koszty służb ponadnormatywnych funkcjonariuszy odbywających się na terenie gminy.

W Gminie Bieliny funkcjonuje 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej:

- ✓ OSP Bieliny;
- ✓ OSP Lechów;
- ✓ OSP Huta Nowa;
- ✓ OSP Makoszyn;
- ✓ OSP Belno.

Solidnym filarem współpracy jest podejmowanie wspólnych działań samorządu z jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Bieliny. Przykładem takich przedsięwzięć jest pomoc w organizacji spotkań profilaktycznych dla uczniów szkół podstawowych w formie przeprowadzania merytorycznych prezentacji i pokazów pierwszej pomocy, a także zapoznanie młodych mieszkańców z wyposażeniem wozów ratowniczo-gaśniczych. Jednostki OSP biorą także udział w zabezpieczaniu wydarzeń plenerowych. Jednostki OSP z terenu gminy Bieliny czynnie działają na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców oraz użytkowników dróg. Każdego roku uczestniczą w kilkudziesięciu akcjach o różnym charakterze (pożary, zdarzenia drogowe, podtopienia, zabezpieczenia itp.).

Zaangażowanie strażaków ochotników jest znaczącym wsparciem dla jednostek zawodowych, dlatego ilość i jakość sprzętu, jakim dysponują, odgrywa ważną rolę w procesie ratowania życia, zdrowia i mienia. Jednostki OSP często jako pierwsze pojawiają się na miejscu zdarzenia, toteż w wielu przypadkach od ich wyposażenia gaśniczego, medycznego i hydraulicznego zależy przebieg akcji. Zakup elementów wyposażenia dla jednostek OSP przyczynia się do zwiększenia mobilności i możliwości strażaków ochotników. W roku 2020 udzielono dotacji dla OSP Belno na zakup sprzętu niezbędnego do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych. Rok 2020 to również współpraca w ramach podejmowanych działań dotyczących zagrożenia zakażeniem Covid -19¹³.

13 *Raport o stanie Gminy...*, s. 64.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczowa, zasiłki docelowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie Gminy Bieliny zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielinach. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ✓ ubóstwa,
- ✓ sieroctwa,
- ✓ bezdomności,
- ✓ bezrobocia,
- ✓ niepełnosprawności,
- ✓ długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- ✓ przemocy w rodzinie,
- ✓ potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- ✓ potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- ✓ bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- ✓ trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- ✓ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

- ✓ alkoholizmu lub narkomani,
- ✓ zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- ✓ klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do tej ustawy.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez Gminę ustala się prawo świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków, a świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

W 2020 r. pomocą społeczną w Gminie Bieliny objęto 339 rodzin (liczba osób w tych rodzinach wynosiła 1 032) i zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 81 rodzin¹⁴.

Pomoc i wsparcie w gminie Bieliny z pomocy społecznej w 2020 roku w postaci świadczeń pieniężnych uzyskały 254 rodziny, zaś w postaci świadczeń niepieniężnych 190 rodzin, natomiast pracą socjalną objęto 192 rodziny¹⁵. Odpłatność gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej dotyczyła 4 osób. W gminie pracował jeden asystent rodziny, którzy objął swoją opieką 5 rodzin (17 dzieci).

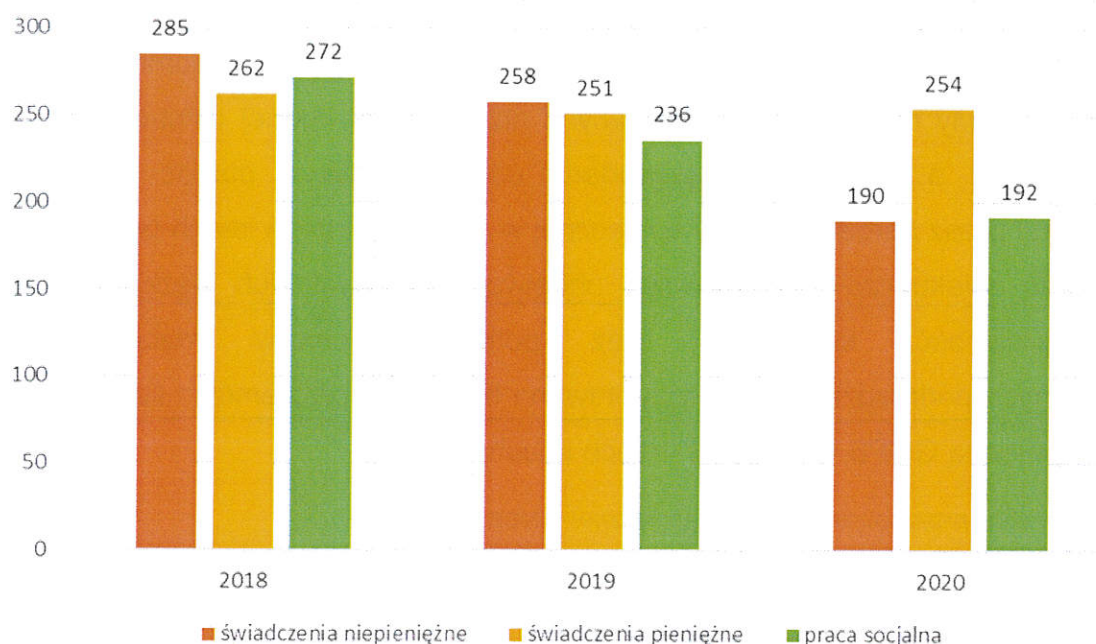
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielinach w 2020 r. realizował zadania:

- ✓ z zakresu realizacji ustawy o pomocy społecznej i Programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- ✓ z zakresu realizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ z zakresu realizacji ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ z zakresu realizacji ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,

¹⁴ Sprawozdanie z działalności GOPS w Bielinach za 2020 rok.

¹⁵ Jedna rodzina może uzyskać kilka rodzajów świadczeń.

Wykres 2. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w Bielinach- liczba rodzin.

- ✓ z zakresu realizacji Programu Prac Społecznie Użytecznych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Kielcach,
- ✓ z zakresu realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ z zakresu ustawy o Karcie Dużej Rodziny,
- ✓ z zakresu rządowego programu „Dobry start”,
- ✓ Programy współfinansowane z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej tj. „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020,
- ✓ Projekt „Mamy na siebie plan! Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy Bieliny”,
- ✓ Projekt „Centrum Usług – współpraca na rzecz społeczności lokalnej”,
- ✓ Projekt „Liderzy Kooperacji”.

Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. W gminie Bieliny prowadzą działalność następujące instytucje pomocy społecznej, finansowane z budżetu gminy: GOPS i Klub Senior+, ośrodki wsparcia.

Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

Dane przedstawione w tabeli na następnej stronie wskazują, że w ostatnich latach w Gminie Bieliny nieznacznie maleje liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS. W Gminie Bieliny najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w ostatnich trzech latach były kolejno: bezradność opiekuńczo-wychowawcza, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. W następnych podrozdziałach zaprezentowano hierarchię problemów i liczbę rodzin objętych pomocą GOPS w ostatnich trzech latach.

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin¹⁶

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	328	312	257
Ubóstwo	290	248	196
Długotrwała lub ciężka choroba	252	221	194
Niepełnosprawność	153	143	137
Bezrobocie	144	105	90
Potrzeba ochrony macierzyństwa	87	73	52
Alkoholizm	18	23	25
Przemoc w rodzinie	2	2	3
Trudności przystosowawcze po opuszczeniu Zakładu Karnego	5	5	3
Zdarzenie losowe	5	4	1
Bezdomność	1	1	1
Sieroctwo	3	1	1
Sytuacja kryzysowa	14	2	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	15	0	0

¹⁶ W większości przypadków podstawą do udzielenia pomocy było równocześnie kilka przesłanek.

Bezradność opiekuńczo- wychowawcza; potrzeba ochrony macierzyństwa

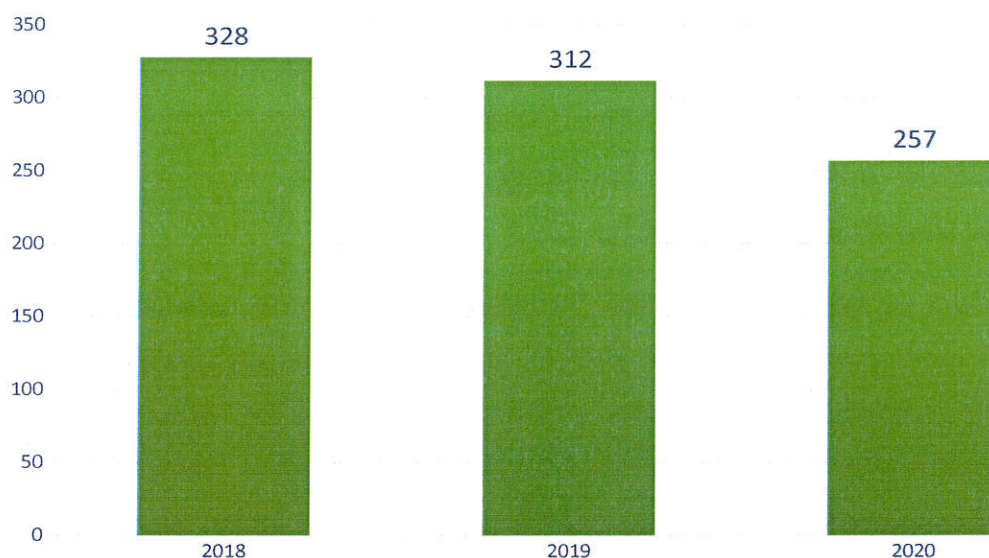
Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w dalszym ciągu stanowią znaczny odsetek klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu oraz problemy w pełnieniu ról rodzicielskich współlistnieją z innymi trudnościami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, małżeńskich, zawodowych. Ważne jest zatem systematyczne monitorowanie tych środowisk przez pracowników socjalnych, wspieranie ze strony asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych grup zawodowych kontaktujących się z rodziną. Specyfika rodzin niewydolnych wychowawczo wymaga od służb

pomocowych zintegrowania działań skierowanych na dziecko i rodzinę w sposób wielodyscyplinarny.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Bieliny powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej w latach 2018-2020.

W roku 2020 w GOPS objęto pomocą 257 rodzin z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w roku 2019 takich rodzin było – 312, a w roku 2018 - 328. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej w Gminie Bieliny w ostatnich latach uległa zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w gminie.

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemożące realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania gminy i powiatu. Po stronie gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektom podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy za środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Wsparcie takim rodzinom jest zapewnione również poprzez udział w projekcie współfinansowanym ze środków unijnych pn. „Centrum Usług – Współpraca na rzecz społeczności lokalnej”. Cztery rodziny niewydolne wychowawczo systematycznie uczestniczyły w Grupie Wsparcia, niektóre w warsztatach umiejętności rodzicielskich.

Zapewnienie wsparcia rodzinie w szczególności polega na:

- szczegółowej analizie sytuacji rodziny oraz ustalenie przyczyn kryzysu,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- poprawie funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- udzielaniu wsparcia dzieciom, poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.

Wspieranie rodziny prowadzone jest za jej zgodą (wyjątek – Postanowienie Sądu) z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. W przypadku, gdy GOPS poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika konieczność przydzielenia asystenta rodziny wówczas wnioskuje do kierownika GOPS o jego przydzielenie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielinach w 2020 roku zatrudnił asystenta rodziny w ramach umowy zlecenia. Pracą asystenta rodziny zostało objętych 5 rodzin, w których było objętych wsparciem 17 dzieci.

Pracownicy Ośrodka systematycznie monitorują sytuacje rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W 2020 roku Gmina Bieliny

poniosła 12 272,54 zł kosztów związanych z pobytem dzieci w rodzinach zastępczych. Gmina nie ponosiła kosztów za pobyt dzieci rodzinnym domu dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W rodzinach zastępczych w 2020 roku przebywało 4 dzieci z terenu Gminy Bieliny. Dwoje dzieci jest sierotami zupełnymi. Dwoje dzieci pochodzi z rodzin niewydolnych wychowawczo, rodzice mają ograniczone przez Sąd Rodzinny prawa rodzicielskie.

GOPS w Bielinach, zgodnie z art. 176 ust. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizuje Gminny Program Wspierania Rodziny. Podstawowym założeniem Programu jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełnienia tych funkcji poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci¹⁷.

W 2020 roku na terenie Gminy Bieliny funkcjonowało 6 ośrodków wsparcia dla 90 dzieci w następujących miejscowościach: Bieliny, Huta Nowa, Huta Podłysica, Lechów, Napęków, Porąbki. Koszt funkcjonowania ośrodków wsparcia to 150 609,86 zł.. W ramach funkcjonowania placówek prowadzone są zajęcia mające na celu wspieranie rozwoju dzieci, budowanie pozytywnej samooceny, poprawę ich funkcjonowania w życiu społecznym i szkolnym, animowanie czasu wolnego, a także umożliwiające udział w zajęciach rozwijających ich zainteresowania. Dzięki funkcjonowaniu ośrodków wsparcia dzieci i młodzież mogą prawidłowo i efektywnie wykorzystać swój wolny czas. Działania profilaktyczne przyczyniają się do prawidłowego funkcjonowania w rodzinie, szkole i społeczeństwie, zwiększają świadomość i wiedzę wśród całych rodzin nt. poszukiwania pomocy i rozwiązań w trudnych sytuacjach życiowych¹⁸.

Z kolei prawo do świadczeń pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której skład wchodzi troje i więcej dzieci. Dane GOPS wskazują, że w roku 2020 nastąpił spadek

17 Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Bieliny na lata 2019-2021.

18 Sprawozdanie z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w gminie Bieliny za 2020 rok.

liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa o 21 rodzin w stosunku do roku 2019 (w 2020 roku wśród ubiegających się o pomoc z tego powodu były 52 rodziny, a w 2019 roku 73 rodziny).

Do roku 2017, Ustawa z 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej była jedynym podstawowym aktem prawnym, który definiował różnorodne formy wsparcia rodziny na poziomie gminy. W grudniu 2016 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem”. W ślad za programem została uchwalona Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wspomniane dokumenty zaczęły obowiązywać w styczniu 2017 roku. „Za życiem” wspiera rodziny z osobami niepełnosprawnymi, a w szczególności wychowujące niepełnosprawne dzieci. Proponowana przez rząd pomoc obejmuje kompleksowe rozwiązania dotyczące wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, wczesnego wspomaganie dziecka i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych oraz wsparcia mieszkaniowego. Zgodnie z nowymi przepisami rodzinom, w których urodzi się dziecko z ciężką i nieodwracalną niepełnosprawnością albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 tys. zł. Ustawa „Za życiem” przewiduje również m. in. że przewodnikiem po systemie wsparcia dla rodzin, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą, będzie asystent rodziny, którego zadaniem będzie koordynowanie dostępnej pomocy. Ustawa ma również znacznie usprawnić dostęp do świadczeń zdrowotnych. W 2020 roku GOPS w Bielinach wypłacił jedno jednorazowe świadczenie „Za życiem”.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i ulg przysługujący rodzinom wielodzietnym tj. rodzinom mającym na utrzymaniu 3 lub więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 25 r.ż. gdy uczą się lub studiują oraz bez ograniczeń wiekowych — w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Karta przysługuje rodzinie niezależnie od dochodu i na jej podstawie rodziny mogą korzystać z uprawnień, jakie znajdują się w katalogu ulg i zwolnień zamieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. W 2020 r. zostało złożonych 50 wniosków, w tym 2 elektronicznie i 48 papierowych o przyznanie Karty Dużej Rodziny.

Ogółem w 2020 r. zostało przyznanych 171 KDR (136 kart tradycyjnych oraz 35 kart elektronicznych).

Program „Dobry Start” to inwestycja w edukację polskich dzieci. To 300 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Świadczenie dobry start przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Na dziecko niepełnosprawne, uczące się w szkole, świadczenie przysługuje do ukończenia przez nie 24. roku życia. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielinach w 2020 roku po raz pierwszy realizował zadania z zakresu realizacji rządowego programu „Dobry start”. Wydatki na wypłatę świadczeń wraz z obsługą wyniosły 433 380,00 zł. Wniosków o ustalenie prawa na świadczenia 300+ wpłynęło 971 (w formie papierowej 558 oraz 413 w formie elektronicznej). Pomocą w formie wypłaty świadczenia zostało objętych 1398 dzieci w 936 rodzinach¹⁹.

Ubóstwo

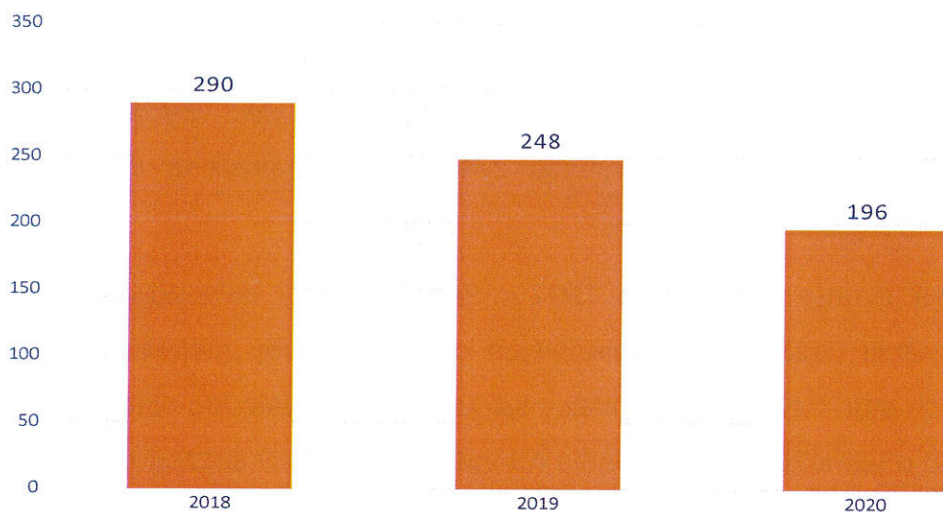
Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osoby niepełnosprawne, grupy mniejszościowe, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starych. Analizując problem ubóstwa nie możemy pominąć dynamicznie zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Sytuacja epidemiologiczna, w jakiej znalazła się Polska od marca 2020 roku z powodu pandemii COVID-19 i związane z nią ograniczenia w istotny sposób wpłynęły na rynek pracy, wysokość wynagrodzeń, ceny i inne zjawiska, takie jak m.in. izolacja społeczna czy przemoc

¹⁹ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielinach za 2020 rok.

domowa, w sposób bezpośredni i pośredni związane z występowaniem ubóstwa. Prawdopodobnie utrzymująca się niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w znacznym stopniu przyczyni się do zwiększenia zasięgu ubóstwa w skali całego kraju.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Bieliny z powodu ubóstwa w latach 2018-2020.

Dane GOPS w Bielinach wskazują, że w ostatnich latach obserwuje się stopniowy spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. W 2020 roku z pomocy społecznej z powodu ubóstwa korzystało 196 rodzin z terenu gminy, w 2019 roku liczba ta wynosiła 248 rodzin, natomiast w 2018 roku było to 290 rodzin.

Wieloletni gminny program osłonowy „Posiłek w szkole i w domu” w Gminie Bieliny realizowany jest w głównej mierze poprzez pokrycie kosztów posiłków spożywanych przez dzieci w szkołach i przedszkolu, dowóz posiłków do szkół na terenie gminy oraz pomoc w formie zasiłku celowego na zakup posiłków i żywności. Strategicznym celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji. Łączny koszt programu „Posiłek w szkole i w domu” w 2020 r. wyniósł 261 000 zł.

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

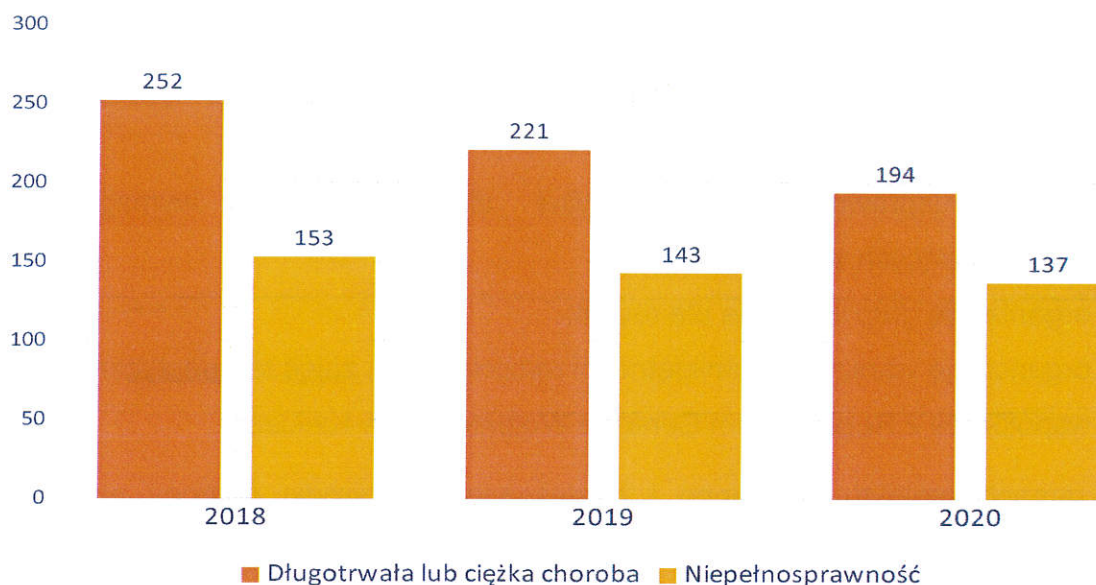
Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka. Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Dane z GOPS w Bielinach wskazują, że w ostatnich latach długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność są jednymi z najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną. Co ważne, w ciągu ostatnich trzech lat zmniejszyła się liczba osób otrzymujących pomoc i wsparcie z tych powodów.

Dane w tym zakresie przedstawia wykres na następnej stronie.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Bieliny z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2018-2020.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielinach w 2020 roku realizował Program współfinansowany z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Opieka wytchnieniowa”- edycja 2020. W ramach Programu jedenaście osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności skorzystało z usług opieki w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Koszt realizacji Programu to 53 338,44 zł (z dotacji 42 755,41 zł, środki własne 10 583,03 zł). Usługi opiekuńcze w ramach programu realizowało 5 opiekunek. Zasady udzielania pomocy w ramach programu zostały określone Uchwałą Nr XX/155/20 Rady Gminy Bieliny z dnia 25 czerwca 2020 roku w sprawie zasad udzielania pomocy w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020.

Wspólnie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach, Regionalnym Centrum Wolontariatu oraz 10 innymi gminami z terenu powiatu kieleckiego projekt pn. „Centrum Usług – Współpraca na rzecz społeczności lokalnej” w ramach Podziałania 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych. Adresatami projektu na terenie gminy Bieliny są osoby niepełnosprawne, niesamodzielne i rodziny wykazujące bezradność życiową. Projekt obejmuje:

- ✓ organizację poradnictwa specjalistycznego w formie dyżurów: radcy prawnego, psychologa, pedagoga, terapeuty rodziny, logopedy;
- ✓ zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla dzieci oraz zajęcia z wykorzystaniem układanki sensorycznej – klocków Moovie;

- ✓ organizację telefonicznego poradnictwa specjalistycznego;
- ✓ zatrudnienie opiekunki środowiskowej;
- ✓ organizację teleopieki dla 15 osób niesamodzielnych/niepełnosprawnych z wykorzystaniem opasek telemedycznych mających zapewnić wyższy poziom bezpieczeństwa w/w osób;
- ✓ zajęcia usprawniająco-rehabilitacyjne dla osób tego wymagających, uczestniczących w projekcie;
- ✓ organizację grup wsparcia dla rodzin;
- ✓ organizację warsztatów umiejętności rodzicielskich, zajęć terapeutycznych;
- ✓ współpracę z Regionalnym Centrum Wolontariatu w Kielcach.

W ramach projektu zakupiono i rozdysponowano środki ochrony niezbędne do przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się epidemii COVID-19. Przekazane środki ochrony osobistej trafiły do osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych z terenu gminy Bieliny, które objęte są wsparciem w projekcie. W ramach projektu udało się również zrealizować łazienkę dla osób niepełnosprawnych na parterze Urzędu Gminy w Bielinach. Długi okres realizacji projektu oraz zapewnienie trwałości jego działań w okresie długofalowym przyczyni się do poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz niewydolnych wychowawczo w środowisku lokalnym oraz zapobiegnie ich dyskryminacji.

W Gminie Bieliny w ostatnich latach zwiększył się udział seniorów w ogólnej liczbie mieszkańców. W roku 2020 wyniósł 15,4% ogółu mieszkańców. Pomimo dużej liczby ludzi młodych, społeczeństwo Gminy Bieliny starzeje się. W społeczeństwie trzeciego wieku, po przejściu na emeryturę lub w okresie częściowej emerytury, ludzie powinni mieć różne możliwości aktywnego starzenia się (zatrudnienie, wolontariat, uczestnictwo w życiu społecznym, zajęcia rodzinne, rozrywka).

28 listopada 2016 roku odbyło się pierwsze posiedzenie powołanej przez Radę Gminy Bieliny Rady Seniorów. Radę Seniorów tworzy 10 osób. To mieszkańcy różnych miejscowości gminy Bieliny, przedstawiciele różnych środowisk. Rada ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny stanowiąc forum współdziałania z władzami Gminy Bieliny w różnych sferach życia seniorów, w tym osób niepełnosprawnych. Głównym celem działania Rady Seniorów jest integracja środowiska osób starszych, wzmacnianie ich udziału w życiu społeczności

lokalnej, sprzyjanie solidarności międzypokoleniowej poprzez: wspieranie wszelkich form aktywności seniorów, profilaktykę i promocję zdrowia, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, służenie seniorom poprzez reprezentowanie ich interesów wobec władz samorządowych, upowszechnienie wiedzy o potrzebach i uprawnieniach, możliwościach osób starszych.

Uchwałą Nr IV/29/18 Rady Gminy Bieliny z dnia 31 grudnia 2018 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy partnerskiej pomiędzy Gminą Bieliny, Szkołą Główną Turystyki i Rekreacji w Warszawie oraz Fundacją Optimum Pareto w celu wspólnej realizacji projektu pn.: „UTrzelnia. Warszawsko-Bieliński Uniwersytet Trzeciego Wieku” zapoczątkowano realizację partnerskiego projektu w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Oś priorytetowa III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju Działanie 3.1 Kompetencje w szkolnictwie wyższym. Projekt dotyczy podniesienia kompetencji osób uczestniczących w edukacji na poziomie wyższym, odpowiadającym potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa. Celem projektu jest realizacja działań skierowanych do osób w wieku 60+, służących rozwijaniu u jego uczestników kompetencji pozwalających na: aktywizację społeczną i zawodową, poszerzenie wiedzy ogólnej oraz rozwój zainteresowań, pobudzenie aktywności edukacyjnej i kulturalnej a także zapobieganie społecznemu wykluczeniu. Zakres projektu obejmuje opracowanie 6 programów kształcenia i realizacja na tej podstawie 6 działań dydaktycznych w postaci kursów i szkoleń w ramach uniwersytetu trzeciego wieku. Grupę docelową stanowi 160 osób, w tym 100 kobiet w wieku poprodukcyjnym tj. od 60 lat, nieaktywnych zawodowo, zainteresowanych podnoszeniem swych kompetencji w życiu prywatnym i zawodowym. Uczestnicy projektu pochodzą zarówno z obszarów wiejskich (60 osób z gminy Bieliny) jak i miejskich (100 osób z aglomeracji warszawskiej). W 2020 r. ze względu na pandemię realizacja projektu została zawieszona²⁰.

Proces starzenia się społeczeństwa powoduje zapotrzebowanie na podstawowe usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Rzutuje to bezpośrednio na kierunek pomocy społecznej. Dla Gminy, wskaźniki te pozwalają prognozować liczbę osób wymagających pomocy w postaci usług podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym psychiatrycznych, asystentury,

²⁰ Raport o stanie Gminy Bieliny..., s. 60.

pomocy sąsiedzkiej, opieki wytchnieniowej. Głównym powodem wzrostu zapotrzebowania na usługi jest izolacja w czasie pandemii, brak zainteresowania potrzebującymi członkami rodziny, samotność, brak dostępności do lekarzy.

Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kielcach w latach 2018-2020 w podziale na poszczególne kategorie zostały przedstawione w poniższej tabeli. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę bezrobotnych mieszkańców Gminy Bieliny zarejestrowanych w PUP, możemy zauważyć spadek liczby bezrobotnych na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Bieliny na przestrzeni lat 2018-2020- dane z PUP²¹.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ogółem	412	391	330
Kobiety	209	211	189
Mężczyźni	203	180	171

21 <https://kielce.praca.gov.pl/-/11424814-statystyki-stan-bezrobocia-w-gminach-2020> (data dostępu: 31.09.2021).

Dane w poniższej tabeli wskazują, że najliczniejszą kategorię wiekową wśród bezrobotnych osób zarejestrowanych w latach 2018-2020 stanowiły niezmiennie osoby do 30 roku życia. Jeżeli chodzi o osoby długotrwale bezrobotne, to stanowią one znaczny odsetek ogólnej liczby osób zarejestrowanych- w 2020 roku wynosił on 37,9%, w 2019 roku było to 28,9%, a w 2018 roku 30,9%. Sytuację pozostawania bez pracy, wskutek długotrwałej bezczynności, bezrobotny może traktować, jako sposób na życie. Wydłużający się okres bez zatrudnienia może spowodować, iż bezrobotni będą bardziej skłonni zaakceptować swoją sytuację. Sprzyja to tendencji do godzenia się na niższy standard życia, na uzależnienie od pomocy innych, do zmniejszenia aktywności poszukiwania. Długotrwale pozostawanie bez pracy stwarza zagrożenie patologią społeczną, zmniejsza szansę znalezienia zatrudnienia, a tym samym powoduje degradację materialną i izolację społeczną jednostki²².

Tabela 4. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy- wybrane kategorie²³

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Do 30 roku życia	224	224	175
w tym do 25 roku życia	81	82	63
Powyżej 54 roku życia	33	40	35
Długotrwale bezrobotne	124	113	125

W 2020 roku GOPS kontynuował realizację projektu pn. „Mamy na siebie plan! Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców gminy Bieliny” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 dla Europejskiego Funduszu Społecznego Oś Priorytetowa 9 „Włączenie społeczne walka z ubóstwem”, Działanie 9.1 „Aktywna integracja zwiększająca szanse na zatrudnienie (projekt pozakonkursowy)”. Projekt jest skierowany do 36 mieszkańców z terenu gminy Bieliny, zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Każdy uczestnik projektu mógł skorzystać z indywidualnego poradnictwa zawodowego oraz psychologicznego, wziąć udział w różnego rodzaju treningach,

²² Kozłowska B., *Długotrwale bezrobocie* [w:] „Rynek pracy”, nr 1, Studia i Opracowania, KUP, Warszawa 2001.

²³ <https://kielce.praca.gov.pl/-/11424814-statystyki-stan-bezrobocia-w-gminach-2020> (data dostępu: 31.09.2021).

m.in. przygotowujących do wejścia na rynek pracy. Uczestnicy mają możliwość ukończenia kursu zawodowego oraz odbycia trzymiesięcznego stażu, za który otrzymają wynagrodzenie. W ramach projektu mogą otrzymać pakiet socjalny i zdrowotny. Projekt zakłada, że kilku uczestników podejmie zatrudnienie po zakończeniu uczestnictwa w projekcie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował Program Prac Społecznie Użytecznych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w okresie od 01.03.2020 do 31.08.2020 roku. Programem zostało objętych 6 osób. Wydatkowano środki finansowe w wysokości 3 014,40 zł.

W ostatnim czasie ogromnym zagrożeniem dla rynku pracy stała się pandemia COVID-19, która od marca 2020 roku spowodowała duże utrudnienia w funkcjonowaniu i rozwoju wielu dziedzin naszej gospodarki. Długo utrzymujący się stan epidemii będzie rodził różnego rodzaju problemy, może prowadzić do upadania instytucji, firm, przedsiębiorstw, zakładów pracy lub ograniczenia ich działalności. W ślad za tym zacznie zmniejszać się liczba wolnych miejsc pracy, a miejsca pracy już istniejące będą likwidowane. Konsekwencją takiej sytuacji może być wzrost liczby rejestrujących się osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), *uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych.

Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu

ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej. Nadużywanie alkoholu stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów. Zjawisko to stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia dla wielu mieszkańców naszej gminy i to nie zależnie od płci, wieku ani poziomu wykształcenia. Ostatnio sprzyjającym czynnikiem do spożywania alkoholu stała się izolacja ze względu na pandemię wirusa Covid-19.

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem 180) w tym:

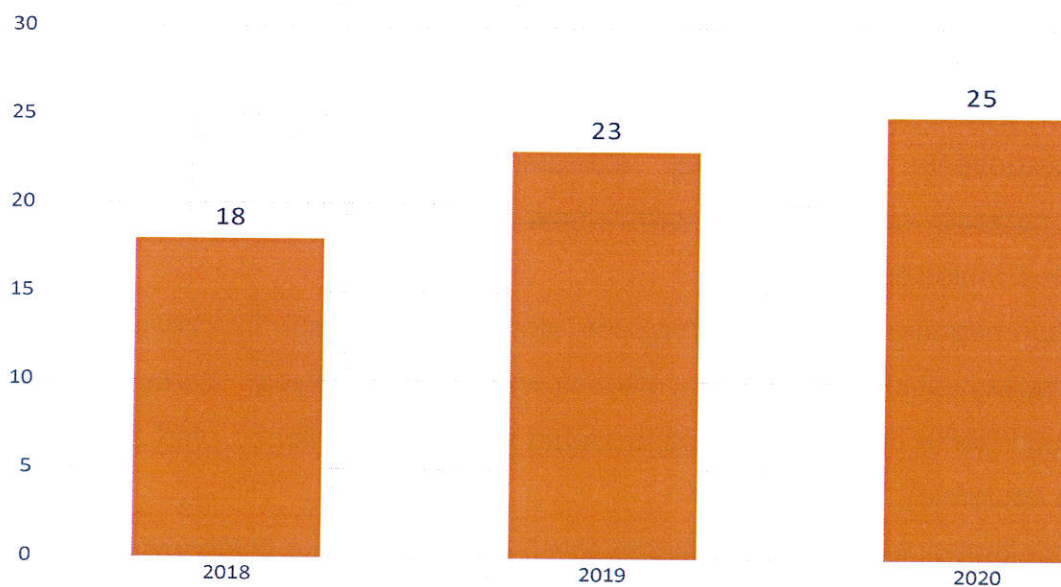
a. do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):

- do 4,5% - 40;
- od 4,5% do 18% - 40;
- powyżej 18% - 40.

b. do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):

- do 4,5% - 20;
- od 4,5% do 18% - 20;
- powyżej 18% - 20.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Bieliny z powodu alkoholizmu w latach 2018-2020.

Dane GOPS w Gminie Bieliny wskazują, że w latach 2018-2020 obserwuje wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 18 rodzinom w gminie, w roku 2019- 23 rodzinom, natomiast w 2020 roku- 25 rodzinom.

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z art. 4 1 ust. 1 w/w ustawy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów należy do zadań własnych gminy. Na podstawie art. 4 ust. 1, ust. 2 i 5 w/w ustawy w Gminie Bieliny w każdym roku uchwalany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Program ten jest realizowany zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym uwzględniając cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Środki na realizację zadań zawartych w Programie pochodzą w całości z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Program zawiera w sobie zapisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2020 r. realizowano zadania w poszczególnych obszarach:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych (nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie dotacji, nie zlecano zadań w ramach konkursu ofert ze względu na epidemię);
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (kierowanie spraw do Sądu Rejonowego – Sądu Rodzinnego w Kielcach);

6. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 1 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W 2020 roku zgodnie z zapisami Programu funkcjonował Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych, gdzie zatrudniony jest na umowę zlecenia terapeuta ds. uzależnień. Punkt jest czynny dwa razy w tygodniu w wymiarze 7 godzin tygodniowo. W 2020 r. terapeuta udzielił 194 porady dla 30 osób. Kontynuowana była również terapia logopedyczna w Szkole Podstawowej w Bielinach w wymiarze 20 godzin (styczeń-marzec) i w wymiarze 24 godzin miesięcznie (wrzesień- grudzień) oraz w Szkole Podstawowej w Makoszynie w wymiarze 8 godzin miesięcznie w okresie styczeń- marzec. Z pomocy logopedy skorzystało 71 dzieci²⁴.

Zgodnie z art.41 ust.3 oraz art.18 ust. 3a i 8 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi do zadań Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Realizując zadania określone w ustawie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- ✓ kieruje na wniosek lub z urzędu osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, na badanie do lekarza biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
- ✓ kieruje do sądu wnioski o wszczęcie postępowania w sprawie orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wykonuje również inne zadania określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bieliny.

²⁴ Raport o stanie Gminy..., s. 38-39.

Do GKRPA w 2020 roku wpłynęło 19 nowych wniosków o objęcie leczeniem osoby nadużywającej alkoholu. Komisja skierowała do Sądu Rejonowego- Sądu Rodzinnego w Kielcach 7 wniosków o nałożenie obowiązku/ przymusu leczenia odwykowego.

Z pozostałymi osobami przeprowadzono rozmowy motywujące do podjęcia leczenia. Równocześnie udzielono informacji o formach i możliwościach leczenia i korzystania z grup wsparcia oraz możliwościach korzystania z profesjonalnej pomocy w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych. Kontynuowano współpracę z Gminnym Punktem Profilaktyki Uzależnień w Nowej Słupi przy którym działa grupa AA. W spotkaniach Grupy AA uczestniczy systematycznie 10-15 mieszkańców gminy Bieliny. Komisja odbyła 10 posiedzeń. GKRPA wydała 8 postanowień w sprawie opiniowania wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Dane dotyczące pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za ostatnie trzy lata przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 5. Dane dotyczące pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Posiedzenia KRPA (ogółem)	10	13	10
Ogólne posiedzenia Komisji	1	2	3
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywującej	9	11	7
Kontrole punktów sprzedaży	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	9	14	8
Działalność podkomisji interwencyjno-motywującej			
Wniosków o leczenie odwykowe:	17	29	19
zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	32	20	21
wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	7	8	7

Ze względu na wystąpienie w 2020 r. epidemii COVID-19 formy spędzania wolnego czasu realizowane były w ograniczonym zakresie, realizowano m.in.:

- ✓ zajęcia i zawody sportowe, m.in. zajęcia w ramach Programu SKS realizowane we wszystkich szkołach;
- ✓ szkolne spotkania z Filharmonią – ze względu na pandemię tylko 1 koncert w lutym pn. Serce w plecaku (SP w Bielinach);
- ✓ spektakle edukacyjno- profilaktyczne: Wyjść poza schemat (SP w Lechowiu).

W 2020 roku podejmowane były również inne działania profilaktyczne. Począwszy od ulotek informacyjnych skierowanych do szerokiego grona odbiorców a kończąc na bezpośrednich akcjach, m.in. w ramach ogólnopolskich kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”; „Postaw na rodzinę”.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzenie działań w zakresie przeciwdziałania narkomani należy do zadań własnych gminy. Aktem prawnym na podstawie którego prowadzona jest realizacja wskazanych w ustawie działań jest Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii uchwalany corocznie przez Radę Gminy. Środki na realizację zadań pochodzą z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2020 r. realizowano zadania w poszczególnych obszarach:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych;
2. Udzielanie rodzinom w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii (nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie dotacji, nie zlecano zadań w ramach konkursu ofert ze względu na epidemię).

W ramach Programu zorganizowane zostało w wydarzenie pn. XXVI Sportowy Turniej Miast i Gmin 2020 realizowane w okresie od 14 do 20 września 2020 roku.

Głównym celem organizacji wydarzenia na terenie Gminy było stworzenie warunków do czynnego wypoczynku którego efektem będzie poprawa sprawności organizmu, zarówno fizycznej jak i emocjonalnej. W 2020 roku podczas Tygodnia Sportu przeprowadzono na terenie Gminy Bieliny 48 imprez sportowych, w których wzięło udział 1190 uczestników²⁵.

Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to *jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).*

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. Do zadań własnych gminy zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

²⁵ Raport o stanie Gminy..., s.

- ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- ✓ zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- ✓ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie mają charakter interdyscyplinarny, a więc opierają się na współpracy służb, które dysponując wiedzą, doświadczeniem, narzędziami oraz kompetencjami w danej dziedzinie łączą swoje siły, celem udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Bieliny stanowi interdyscyplinarną strategię działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań w tym zakresie, działające na terenie Gminy Bieliny. Celem Programu jest:

- poprawa sytuacji w zakresie ochrony osób i rodzin dotkniętych przemocą,
- zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Bieliny,
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Cele Programu realizowane są poprzez:

- ✓ budowanie lokalnego programu przeciwdziałania przemocy,
- ✓ diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Bieliny,
- ✓ podnoszenie kwalifikacji pracowników w zakresie przemocy w rodzinie,
- ✓ udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie np. umieszczanie osób dotkniętych przemocą w ośrodkach wsparcia, poprzez pomoc psychologiczną, pomoc prawną,
- ✓ oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie np. poprzez nacisk grup roboczych na zmianę postaw i zachowań, kierowanie na zajęcia korekcyjno – edukacyjne.

W ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w 2020 roku w Gminie Bieliny zrealizowano następujące działania:

1. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
2. Informowanie i edukowanie mieszkańców;
3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych: szkoły w ciągu całego roku prowadzą działania profilaktyczne dotyczące problematyki przemocy wśród uczniów. Na początku każdego roku szkolnego program profilaktyczno – wychowawczy poddawany jest ewaluacji. Odbywają się konsultacje z uczniami, nauczycielami i rodzicami dotyczące potrzeb z zakresu skutecznej profilaktyki przemocy. Między innymi dzieci i młodzież biorą udział w akcjach profilaktycznych, np. Zachowaj trzeźwy umysł; Postaw na rodzinę; Dzień bezpiecznego Internetu; Maraton Pisania Listów- Amnesty International, w ramach których odbywają się prelekcje, konkursy, wystawy z zakresu bezpieczeństwa. W 2020r. uczniowie z klas VII -VIII ze SP w Bielinach uczestniczyli w projekcie pn. Wirtualnie = bezpiecznie. W ramach projektu odbyły się warsztaty z zakresu zwalczania hejtu w sieci oraz cyberprzemocy.
4. Zapewnienie pomocy członkom rodzin, w których występuje przemoc:
 - a. kierowano sprawy do prokuratury, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - b. na bieżąco monitorowano sytuację rodzin, w których założona jest Niebieska Karta,
 - c. udzielono pomocy w formie pracy socjalnej oraz świadczeń finansowych w ramach planu finansowego GOPS,
5. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy:
 - a. praca w grupach roboczych,
 - b. współpraca przedstawicieli różnych instytucji na rzecz pomocy rodzinom,
 - c. poznawanie kompetencji poszczególnych podmiotów realizujących procedurę Niebieskiej Karty oraz współpraca na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2020 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 22 Niebieskie Karty. Powołano grupy robocze w celu zdiagnozowania problemu i pracy z rodziną.

Odbyły się 84 posiedzenia grup roboczych w ramach 39 procedury Niebieskiej Karty. Pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych objętych zostało 85 osób w tym: 33 kobiety, 30 mężczyzn i 22 dzieci. Procedurę NK w 2020 r. prowadzono w 32 rodzinach z terenu gminy Bieliny. Odbyło się 13 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, które dotyczyły powołania grup roboczych i omówienia sytuacji rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców Gminy Bieliny

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieliny na lata 2022 - 2027 jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Badania zostały przeprowadzone w 2021 roku i miały charakter ankiety. Obejmowały trzy grupy reprezentujące lokalne środowiska:

- ✓ dorośli mieszkańcy;
- ✓ dzieci i młodzież szkolna;
- ✓ sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu;

Celem badań była diagnoza problemów społecznych związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk.

Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Bieliny w opinii dorosłych mieszkańców

Badania miały charakter ankiety i obejmowały mieszkańców Gminy Bieliny, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie. W badaniu wzięło udział 100 osób, w tym 29 mężczyzn oraz 71 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 40,6 lat.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- ✓ postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- ✓ zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- ✓ zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- ✓ zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów,
- ✓ zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu,
- ✓ zagadnienia związane z przemocą w rodzinie, w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych,
- ✓ zagadnienia związane z uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Tabela 6. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.

Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	48%	34%	17%	1%
Zanieczyszczenie wody	50%	29%	20%	1%
Wzrost alkoholizmu w ostatnim czasie	40%	38%	18%	4%
Bezrobocie	46%	38%	13%	3%
Bieda, ubóstwo	38%	41%	17%	4%
Bezdomność	20%	24%	42%	14%
Wzrost przestępczości	26%	34%	34%	6%
Kryzys rodziny	37%	40%	20%	3%
Kryzys norm moralnych	35%	48%	16%	1%

Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi: Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców Gminy Bieliny z zaproponowanych problemów

społecznych najistotniejszymi są: bezrobocie (84%), kryzys norm moralnych (83%) oraz zanieczyszczenie powietrza (82%). W ostatnim natomiast pytaniu skierowanym do mieszkańców Gminy Bieliny, zapytano o działania profilaktyczne, które według nich są najbardziej potrzebne i konieczne do przeprowadzenia w Gminie. **33% ankietowanych mieszkańców wskazało na pomoc w integracji dzieci po okresie izolacji oraz 24% mieszkańców zadeklarowało, iż w Gminie Bieliny jest potrzebne wsparcie psychologiczne dla rodzin.**

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity. Łącznie 96% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie. W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. 93% mieszkańców Gminy Bieliny nie jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie, co oznacza, że w ich opinii przemoc występuje nie tylko w domach z marginesu społecznego. Ponadto, łącznie 94% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Tabela 7. Zgodność z twierdzeniami na temat przemocy- dorośli mieszkańcy.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	53%	43%	2%	2%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	3%	4%	29%	64%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	76%	18%	3%	3%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	3%	23%	74%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	0%	0%	13%	87%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	1%	5%	35%	59%

Opinie mieszkańców Gminy Bieliny w związku z pandemią COVID -19

Pandemia koronawirusa zmieniła sposób, w jaki żyjemy i odnosimy się do siebie nawzajem. Często mówimy o „nowej normalności”. Dotyczy to naszych norm społecznych – to znaczy wzorów zachowań, dążeń i postaw. Nasze normy zmieniły się podczas pandemii, ponieważ wirus jest tak zaraźliwy, że musimy zmienić nasze zachowanie, aby powstrzymać jego rozprzestrzenianie się. Zmiany naszych norm społecznych wpływają również na więzi społeczne. Przez lockdown niektóre więzi społeczne wzmocniły się (np. z bliskimi rodziną, przyjaciółmi), a niektóre osłabiły (np. ze znajomymi, kolegami z pracy). Wypracowaliśmy nowe sposoby utrzymywania kontaktu ze sobą, a nawet budowania nowych więzi społecznych – na przykład poprzez organizowanie spotkań, a nawet imprez online. Dla wielu z nas ten sposób pracy i komunikacji stał się już „nową normą” i trudno sobie teraz wyobrazić, że nie będziemy kontynuować choćby niektórych z tych zachowań po zakończeniu pandemii.

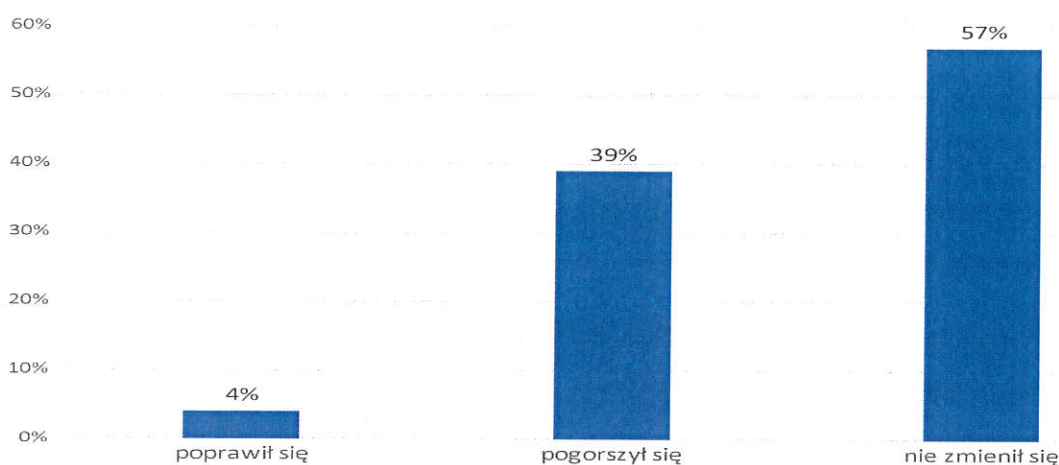
Z tymi zmianami wiąże się wiele zagrożeń. Możliwe jest na przykład, że ludzie przyzwyczajają się do komunikowania się wyłącznie lub niemal wyłącznie online, co osłabi relacje „w realu”. Wzrastać może także alienacja w miejscu pracy – pracownicy mogą stawać się bardziej wyobcowani nie tylko z miejsca, w którym dotąd wykonywali pracę, ale także z samej pracy.

Wiele zależy od tego, jak długo potrwa pandemia i jak bardzo nasze zachowania muszą się zmienić, aby przystosować się do nowego środowiska. Może się okazać, że długo po tym, jak minie już zagrożenie oraz po zniesieniu wszelkich nakazów, obostrzeń i „lockdownów” związanych z COVID-19, nawet jeżeli zapomnimy o koronawirusie, niektóre, ukształtowane podczas pandemii normy społeczne pozostaną.²⁶

Jedno z pytań skierowanych do mieszkańców Gminy Bieliny dotyczyło oceny zmian ich nastroju w okresie od kiedy nastąpił czas izolacji społecznej i wprowadzenia różnorodnych obostrzeń. **39% wskazało na pogorszenie ich nastroju, 57% nie zauważa różnicy, a w opinii 4% – nastrój się poprawił.**

26 Nowa Normalność. Rzeczywistość w czasie globalnej pandemii Covid-19. Akademia Leona Koźmińskiego

Wykres 7. Czy zmienił się Pana/Pani nastrój, gdy nastąpił czas izolacji społecznej?

Badania sprzedawców napojów alkoholowych

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Bieliny. Grupa badana stanowiła 16 kobiet i 5 mężczyzn. 100% respondentów stanowili pracownicy punktów sprzedaży alkoholu. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 37,5 lata.

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień: sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży, nieprzyjemne sytuacje zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Bieliny

Badanie przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

W badaniu wzięli uczniowie **Szkół Podstawowych z terenu Gminy Bieliny** w przedziałach wiekowych: klasy 4-6 i klasy 7-8.

Tabela 8. Liczebność grup badanych.

Klasy 4-6 Szkół Podstawowych Gminy Bieliny (SP 4-6)	66
Klasy 7-8 Szkół Podstawowych Gminy Bieliny (SP 7-8)	35
ŁĄCZNIE	101

Podsumowanie części diagnostycznej

Podsumowanie badań ankietowych

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w Gminie Bieliny można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Dorośli mieszkańcy Gminy Bieliny

- Do najpoważniejszych problemów społecznych w opinii mieszkańców Gminy Bieliny należą: **bezrobocie (84%), kryzys norm moralnych (83%) oraz zanieczyszczenie powietrza (82%)**.
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy Gminy Bieliny odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o **niskim poziomie ryzyka** – mieszkańcy gminy piją rzadko, jednorazowo spożywając małe ilości alkoholu. **jednorazowo 1-2 porcji alkoholu (48%) oraz 3 – 4 (15%). 38% badanych przyznało,**

że zaobserwowało zwiększone spożycie alkoholu w swoim środowisku w czasie pandemii.

- Wydaje się wskazane przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Bieliny kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym i regularnym spożywaniem. **Warto przy tej okazji szeroko poinformować mieszkańców o miejscach, gdzie osoba uzależniona od alkoholu może uzyskać pomoc.** Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.
- Badani respondenci deklarują, że w swoim środowisku mają przypadki osób przyjmujących substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze. **52% ankietowanych zna co najmniej jedną osobę uzależnionych od tych substancji.**
- Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w Gminie Bieliny jest zauważalne (**32% ankietowanych deklaruje, iż ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 34% podejrzewa, że tak jest**). Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.
- W subiektywnej ocenie 88% przebadanych mieszkańców Gminy Bieliny zjawisko uzależnienia od hazardu nie jest zauważalne.

- Warto zwrócić uwagę na problem uzależnienia od Internetu – **92% ankietowanych uważa, że uzależnienie od komputera lub Internetu jest bardzo powszechnym zjawiskiem.**
- W kwestii oceny zmian ich nastroju w okresie od kiedy nastął czas izolacji społecznej: **39% mieszkańców wskazało na pogorszenie ich nastroju, 57% nie zauważa różnicy.**

2. Sprzedawcy napojów alkoholowych

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol większość badanych deklaruje, że sprawdza dowody potwierdzające wiek. Jednakże, w przypadku zestawienia tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Bieliny, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Sporo starszych uczniów oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Kampania informacyjna może zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

3. Dzieci i młodzież szkolna

- **Inicjację alkoholową** ma za sobą: **21% badanych uczniów klas młodszych oraz 26% uczniów klas starszych. Jako okoliczności uczniowie wskazują przede wszystkim towarzystwo rodziny oraz dyskoteki/imprezy.** Alkohol to substancja, do której dostęp dla uczniów, w porównaniu do narkotyków czy dopalaczy, jest zdecydowanie łatwiejszy. Jego spożywanie jest też powszechnie tolerowane, traktowane, jako element tradycji czy kultury, a wręcz nieodłączny element wielu życiowych wydarzeń — niestety często osoby dorosłe nie widzą problemu w tym, że akceptują włączanie w ten „zwyyczaj” osób niepełnoletnich. W związku z tym warto organizować kampanie informacyjne czy specjalne wydarzenia o charakterze profilaktycznym,

prowadzone przez specjalistów, skierowane do ogółu mieszkańców, podczas których będą mieli oni okazję zapoznać się ze specyfiką problemów i sposobami ich przeciwdziałania. Jeśli uczniowie nie otrzymują informacji od osób dorosłych, że tego typu zachowania nie powinny być akceptowane, mogą zacząć z biegiem czasu włączać je, mniej lub bardziej świadomie, w repertuar własnych zachowań. Niebagatelna rola w przeciwdziałaniu tego typu sytuacjom przypada szkołom i nauczycielom mających kontakt z rodzicami, ale także władzom samorządowym, które mogą postarać się włączać w lokalne programy przeciwdziałania problemom uzależnień oddziaływania skierowane na edukację i promocję zachowań pożądanых u rodziców oraz pozostałych mieszkańców gminy. Grupa rówieśnicza stanowi nieodłączny element prawidłowego rozwoju społecznego nastolatków, dzięki której nabywają umiejętności komunikacyjnych, empatii, pracy w grupie itp. Ważne przy tym, by środowisko szkolne, rodzinne itd. umożliwiała młodym ludziom spędzanie wolnego czasu w sposób, który będzie dla nich bardziej atrakcyjny niż np. wspólne picie alkoholu. Warto, więc zadbać o dostępność zajęć sportowych oraz rozwijających inne pasje i hobby oraz organizację różnego rodzaju akcji i wydarzeń, które będą mogły być alternatywą dla spotkań „zakrapianych” alkoholem czy innymi używkami (należy tutaj zaznaczyć, że spotkania ze znajomymi stanowią dla prawie połowy uczniów główny sposób spędzania wolnego czasu). Równie przydatne będzie organizowanie szkolnych warsztatów, podczas których młodzież będzie mogła wspólnie wypracowywać pożądane postawy wobec zagrożeń.

- Wyniki badań nie wskazują, wśród młodych ludzi problem przyjmowania substancji psychoaktywnych, tj. **narkotyków i dopalaczy nie występuje**. Warto jednak przeprowadzać systematycznie działania mające na celu uświadomienie młodym ludziom **skutków przyjmowania** tych substancji.
- **Uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej)**. Zauważalne jest to w szczególności przy deklaracjach o codziennych doświadczeniach w tym zakresie. Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania

konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemu przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

- **Uczniowie deklarują w większości stosunkowo „zdrową” ilość czasu spędzanego przy komputerze (do 3 godzin dziennie SP4-6: 91%; SP7-8: 91%),** jednakże należy sumować to z czasem korzystania z telefonu oraz oglądania telewizji. Trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak, aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po mało oferujących stronach internetowych. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Wyniki uczniów dotyczące zagrożeń związanych z nowymi technologiami (doświadczenia w zakresie cyberprzemocy) wskazują na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych, ale także profilaktyki zachowań agresywnych i nauki polubownego rozwiązywania konfliktów rówieśniczych w przestrzeni wirtualnej. **27% uczniów klas 4-6 i 17% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu. Uczniowie również często byli odbiorcami obraźliwych wiadomości z obelgami i wyzwiskami (SP 4-6 – 21%; SP 7-8 – 23%), a także byli ofiarami udostępniania osobom trzecim ich prywatnej wiadomości (SP 4-6 – 17%, SP 7-8 – 37%).**

Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths*- Mocne (silne) strony; *Weaknesses*- Słabe strony; *Opportunities*- Szanse; *Threats*- Zagrożenia. Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych

i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego stanowi zbiór informacji na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w Gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla Gminy Bieliny przedstawia tabela zamieszczona na następnych stronach.

Tabela 9. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, • regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych, • promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, • aktywna działalność Gminnej Biblioteki Publicznej, • aktywna działalność Centrum Tradycji, Turystyki i Kultury Gór Świętokrzyskich; • wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia, • funkcjonowanie ośrodków wsparcia na terenie Gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak mieszkań chronionych, • brak świetlic środowiskowych, • utrzymująca się stopa bezrobocia, • zagrożenie bezdomnością, • ujemny przyrost naturalny, • mała liczba pracowników posiadających kompetencje do prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą na salach gimnastycznych, w świetlicach wiejskich, • ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie, • zbyt niskie wynagrodzenie pracowników, • niska stopa życiowa części mieszkańców, • brak dostępu do zajęć edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców

- wykwalifikowani członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz GKRPA,
 - realizowanie Programu „Opieka wychowawcza”;
 - specjalistyczne usługi opiekuńcze;
 - dobra baza oświatowa wraz z punktami przedszkolnymi;
 - zapewnienie posiłków dzieciom z terenu Gminy,
 - efektywna praca asystenta rodziny,
 - funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych,
 - dostęp do psychologa,
 - system stypendialny dla dzieci,
 - odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim,
 - realizacja przez GOPS programów z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej,
 - funkcjonowanie Rady Seniorów, Klubu Senior+ i Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
 - kontrola punktów sprzedaży alkoholu na dobrym poziomie.
- przemocy,
 - brak placówek leczenia odwykowego oraz grup samopomocowych na terenie gminy,
 - brak skutecznej promocji gminy i jej walorów (przyrodniczych, turystycznych, krajobrazowych),
 - brak specjalistów do prowadzenia terapii grupowej i indywidualnej rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej, • działalność mieszkańców w stowarzyszeniach, • wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą, • rozwój i modernizacja bazy oświatowej; • rozwój i modernizacja bazy rekreacyjno- sportowej, • niska popularność gier hazardowych wśród dorosłych mieszkańców, • spadek ogólnej liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, • walory turystyczne i krajobrazowe gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, • wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych, • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki, • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy, • niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów, • wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień, • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, • ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji, • zjawisko przemocy w rodzinie, • zjawisko przemocy rówieśniczej

- odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim.
- w szkołach,
- uzależnienie od komputera i nowych technologii (zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży),
- zjawisko cyberprzemocy,
- rosnąca wraz z wiekiem popularność substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy) wśród uczniów,
- skutki społeczne i gospodarcze pandemii Covid-19.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BIELINY NA LATA 2022 – 2027

Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieliny jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Bieliny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2022 – 2027, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- misję gminy- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misja Gminy Bieliny na lata 2022 – 2027 brzmi:

Poprawa warunków życia mieszkańców gminy poprzez stwarzanie im szans rozwoju, wzmacnianie roli rodziny, przeciwdziałanie patologiom społecznym i wykluczeniu społecznemu oraz wspieranie aktywności środowiska lokalnego.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w Gminie Bieliny. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. Współpraca na rzecz aktywnej integracji środowiska lokalnego

Prognozuje się:

- wzrost aktywności społecznej mieszkańców gminy;
- utrzymywanie się średniego poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy;
- wzrost zjawiska cyberprzemocy i potrzebę jego zapobiegania;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin, w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- zwiększenie udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów

2. Zapewnienie sprawnego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

Prognozuje się:

- stałe potrzeby rodzin dysfunkcyjnych w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej;
- potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- występowanie zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji;
- potrzebę specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jego przeciwdziałania;
- stałe zapotrzebowanie na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;

- wzrost aktywności na rzecz wspierania rodziny innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju;
- popularyzację rodzin wspierających oraz wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej;
- wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Zapobieganie marginalizacji społecznej spowodowanej: bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami

Prognozuje się:

- utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom.

4. Poprawa jakości życia oraz zapewnienie warunków do integracji i aktywnego udziału w życiu społecznym osób starszych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą

Prognozuje się:

- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- wzrost izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych;
- rozszerzenie zakresu usług dla seniorów, poprawę dostępności do usług dedykowanych seniorom oraz rozwój polityki senioralnej;

- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania;
- poprawę dostępu do wysokiej jakości usług społecznych dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności oraz przewlekłej choroby;
- promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy Bieliny poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

Realizacja strategii

Cele i kierunki działań

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieliny na lata 2022 – 2027 opierać będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Współpraca na rzecz aktywnej integracji środowiska lokalnego

I CEL OPERACYJNY: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego gminy

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;

- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą poprzez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych;
- Pobudzanie procesu integracji społeczności lokalnej poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc spotkań dla społeczności lokalnych;
- Kultywowanie tradycji i rozwijanie twórczości ludowej (działalność Kół Gospodyń, spotkania integracyjne seniorów);
- Tworzenie sieci podmiotów współpracujących na rzecz środowiska lokalnego, w tym: edukowanie, aktywizowanie i animowanie przedstawicieli instytucji i organizacji, mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych;
- Tworzenie warunków do rozwijania i utrzymywania relacji sąsiedzkich;
- Budowa skutecznego systemu dialogu społecznego i informacji gminnej wykorzystującego media tradycyjne, nowoczesne technologie oraz media społecznościowe;
- Wspieranie działalności grup młodzieżowych oraz organizacji wolontarystycznych,

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracuje samorząd;
- ✓ liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba lokalnych stowarzyszeń;
- ✓ liczba osób biorących udział w konsultacjach społecznych;
- ✓ liczba miejsc spotkań dla społeczności lokalnych.

Jednostka realizująca: Gmina Bieliny – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Zapewnienie sprawnego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

I CEL OPERACYJNY – Wspieranie rodzin w rozwoju kompetencji i pełnieniu ról rodzicielskich, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Upowszechnienie wśród mieszkańców gminy wiedzy na temat systemu wspierania rodziny;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej;
- Upowszechnienie edukacji przedszkolnej poprzez wzmocnienie istniejących placówek oraz stworzenie i prowadzenie nowych form wychowania przedszkolnego;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze, lub specjalistycznej lub pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę);
- Budowanie międzyinstytucjonalnego systemu wczesnej interwencji;
- Umożliwianie rodzinom ze zdiagnozowanymi problemami uzyskania pomocy w zapewnieniu stabilizacji życiowej;

- Zapewnienie dostępu do superwizji, szkoleń oraz innych form doskonalenia zawodowego dla osób pracujących z rodzinami- doskonalenie standardów pracy z rodziną;
- Realizacja programów wczesnej interwencji dla dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych;
- Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo;
- Zapewnienie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej wsparcia rzeczowego oraz finansowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;
- Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcia asystenta rodziny i pracownika socjalnego;
- Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających ich kompetencje wychowawcze;
- Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zjawisku cyberprzemocy oraz pomoc ofiarom cyberprzemocy;
- Prowadzenie zajęć w szkołach na temat zdrowego stylu życia i zdrowego odżywiania.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa;
- ✓ liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- ✓ liczba dzieci korzystających z zajęć świetlicowych;
- ✓ liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny;
- ✓ liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych;
- ✓ liczba imprez o charakterze kulturalnym;
- ✓ liczba klubów i stowarzyszeń sportowych;
- ✓ liczba przeprowadzonych działań mających na celu zapobieganie zjawisku cyberprzemocy;
- ✓ liczba przeprowadzonych zajęć dla dzieci i młodzieży nt. zdrowego stylu życia i zdrowego odżywiania.

Jednostka realizująca: Gmina Bieliny – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

II CEL OPERACYJNY– Pomoc i ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy,
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Systematyczne i kompleksowe diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
- Promowanie wzorów dobrego rodzicielstwa wolnego od przemocy, krzywdzenia i zaniedbywania w tym prowadzenia: warsztatów umiejętności wychowawczych i konsultacji dla rodziców;
- Udzielanie kompleksowej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym realizacja procedury „Niebieska Karta”, wsparcie specjalistyczne indywidualne i grupowe, jak i zapewnienie miejsc noclegowych;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie oraz monitoring zjawiska;
- Wzmacnianie potencjału instytucji i organizacji realizujących zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Tworzenie spójnych, opartych na aktualnej wiedzy i doświadczeniu praktycznym narzędzi pracy z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami stosującymi przemoc;
- Zwiększenie dostępności i prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc;

- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba osób stosujących przemoc skierowanych do udziału w programach edukacyjno- korekcyjnych;
- ✓ liczba przeprowadzonych szkoleń, konsultacji, inicjatyw, kampanii społecznych na temat zjawiska przemocy.
- ✓ liczba klubów i stowarzyszeń sportowych;
- ✓ liczba przeprowadzonych działań mających na celu zapobieganie zjawisku cyberprzemocy;

Jednostka realizująca: Gmina Bieliny – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

2. CEL STRATEGICZNY: Zapobieganie marginalizacji społecznej spowodowanej: bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami

I CEL OPERACYJNY: Stworzenie skutecznego systemu pomocy i wsparcia osobom i rodzinom ubogim

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Pomoc finansowa i rzeczowa oraz poradnictwo specjalistyczne dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- Coroczna ocena zasobów pomocy społecznej;
- Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Aktywizowanie sieci wsparcia społecznego szczególnie w kręgach sąsiedzkich dla osób zagrożonych ubóstwem;
- Intensyfikacja działań informacyjnych na temat możliwych form wsparcia, dedykowana szczególnie tym kategoriom osób, które często nie mają wiedzy o przysługujących im uprawnieniach i możliwościach pomocy;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);
- Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz bezdomnych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- ✓ liczba dzieci z osób ubogich, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych;
- ✓ liczba dzieci z rodzin ubogich, które dożywiano w trakcie nauki w szkole.

Jednostka realizująca: Gmina Bieliny – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii;
- Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczające alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;
- Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;
- Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;
- Monitorowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych na terenie gminy;
- Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym;
- Wspieranie działań mających na celu powstawanie grup wsparcia oraz grup samopomocy;
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów

alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych;
- ✓ liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- ✓ liczba uczestników programów profilaktycznych, akcji edukacyjnych,
- ✓ liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe

Jednostka realizująca: Gmina Bieliny – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS, GKRPA

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, ośrodek zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół,

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III. CEL OPERACYJNY: Rozwijanie form pomocy na rzecz aktywizacji społeczno- zawodowej osób bezrobotnych oraz eliminowanie zjawiska długotrwałego bezrobocia

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Udostępnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Organizacja i finansowanie usług wspierających aktywizację zawodową;
- Wzmocnienie współpracy jednostek pośrednictwa pracy i pomocy społecznej z rynkiem pracy, rzetelne monitorowanie procesu wchodzenia osób bezrobotnych na rynek pracy;

- Wspieranie działań w celu podniesienia jakości kształcenia na wszystkich szczeblach edukacji ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy;
- Rozwój przedsiębiorczości społecznej poprzez wsparcie powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet;
- ✓ liczba bezrobotnych długoterminowych;
- ✓ liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego;
- ✓ liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.;
- ✓ liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych;
- ✓ liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia;
- ✓ liczba osób bezrobotnych, które skierowano na zajęcia w Klubie Integracji Społecznej i Centrum Integracji Społecznej;
- ✓ liczba nowych miejsc pracy.

Jednostka realizująca: Gmina Bieliny – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, PUP

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

4. CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia oraz zapewnienie warunków do integracji i aktywnego udziału w życiu społecznym osób starszych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą

I CEL OPERACYJNY: Dalszy rozwój systemu wsparcia i opieki nad osobami starszymi

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększanie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych;
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej;
- Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej i budynków dla seniorów;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz seniorów;
- Kształtowanie w społeczeństwie szacunku wobec osób starszych i tworzenie warunków do inkluzji społecznej poprzez organizację wydarzeń oraz podejmowanie działań promujących integrację wewnątrz i między pokoleniową;
- Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów;
- Tworzenie warunków do aktywizacji najstarszych mieszkańców miasta oraz możliwości zatrudnienia i utrzymania pracy;
- Propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się” pozwalających na jak najdłuższe zachowanie sprawności, samodzielności i aktywności w życiu społecznym zawodowym;
- Praca socjalna z osobami starszymi.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych realizujących pomoc osobom starszym;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba zrealizowanych przedsięwzięć związanych z likwidacją barier w zakresie mieszkalnictwa, transportu;

- ✓ liczba zrealizowanych przedsięwzięć związanych z usługami w zakresie korzystania z turystyki rekreacji, kultury, sportu;
- ✓ liczba osób korzystających z dziennego wsparcia;
- ✓ liczba osób, którym w danym roku zapewniono pobyt w domu pomocy społecznej;
- ✓ liczba klubów seniora;
- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi na rzecz seniorów.

Jednostka realizująca: Gmina Bieliny– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PCPR, ośrodek zdrowia, Klub Senior+

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą i zapobieganie ich społecznej marginalizacji

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Pomoc finansowa i rzeczowa dla osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom;
- Zintegrowane działania instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób dotkniętych długotrwałą chorobą oraz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji;
- Działalność wolontarystyczna na rzecz osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Umożliwianie osobom niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej gminy;

- Pobudzanie i wspieranie różnorodnych form partycypacji i aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami;
- Przeciwdziałanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych oraz kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji;
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych;
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej choroby;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym i przewlekle chorym;
- ✓ liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- ✓ liczba inicjatyw skierowanych do osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych.

Jednostka realizująca: Gmina Bieliny– Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, GOPS

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PUP, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- ✓ Oceny zasobów pomocy społecznej;
- ✓ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Bieliny;

- ✓ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Bieliny oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Bieliny;
- ✓ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla Gminy Bieliny;
- ✓ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bieliny;
- ✓ Sprawozdanie ze współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdania z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów (dotyczących problemów społecznych) oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielinach, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Wójtowi Gminy Bieliny. Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii (na podstawie oceny wskaźników realizacji Strategii w ramach poszczególnych działań).

Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Wskazane, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowiły podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- ✓ efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)

- ✓ skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii)
- ✓ trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania. Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieliny na lata 2022- 2027 będą: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, między innymi rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji. Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak art. sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 500 plus”, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Bieliny
Józef Gawęcki